

Upravništvo: Ljubljana, Pucničjeva ulica 5.
Telefon: št. 51-22, 51-23, 51-24
Ispravnost oddetek: Ljubljana, Pucničjeva ulica 5 — Telefon: št. 51-23, 51-26
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Računi: za tiskovne pokrobnosti pri pokrobnostnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje Italije Servizio Conti Conti Post No 11-3118
IZKUPNO ZASTOPSTVO za oglaševanje v Italiji in mozemski izdaja
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

JUTRO

Izjava vseh dno nam posejdeljka
Narodna banka mesečno Lit 18.
na izkazovanje vključno s posejdeljskim
Jutro Lit 36.50.
Uredništvo:
Ljubljana, Pucničjeva ulica 5. telefon
št. 51-22, 51-23, 51-24.
Rokopisi se ne vračajo.
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ad estera:
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

Azioni di fuoco delle opposte artiglierie in Tunisia

29 velivoli nemici distrutti

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica in data di 6 aprile 1943-XXI il seguente bollettino di guerra n. 1046:

Sul fronte tunisino azioni di fuoco delle opposte artiglierie; nel settore centrale un attacco avversario appoggiato da mezzi blindati veniva respinto. Formazioni aeree italiane e germaniche hanno nuovamente bombardato il porto di Bona e le linee di comunicazione nemiche.

La caccia dell'Asse abbattava in combattimento 15 aerei anglo-americani.

Numerosi quadrimotori lanciavano terribili bombe nei dintorni di Marsala e in Palermo. Trapani e Porto Empedocle arrecando notevoli danni; tra la popolazione civile si contano 4 morti e 9 feriti nella zona di Marsala, 17 morti e 74 feriti a Palermo.

V in Tunisu obojestransko topniško delovanje

29 sovražnih letal uničenih

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil 6. aprila naslednje 1046. vojno poročilo:

Na tunisnem bojišču delovanje topništva na obeh straneh. V srednjem odseku je bil odbit sovražni napad, podprt z oklopnimi vozili.

Italijanci in nemški letalske skupine so ponovno bombardirale pristanišče Bona in sovražne prometne zveze.

Lovci Osi so v bojih sestrelili 15 angleških in ameriških letal. Številna štrmotaletala so večerj metala bombe v bližini Marsala in v Palermo. Trapani in pristanišče Empedocle, pri čemer so povzročila znatno škodo; med civilnim prebivalstvom so zabeležili 4 mrtve in 9 ranjenih na področju Marsala, 17 mrtvih in 74 ranjenih v Palermo, 2 ranjena v Trapani in 13 mrtvih in 32 ranjenih v Empedocle. Sestreljenih je bilo 12 sovražnih letal; 7 so jih sestrelili nemški lovci 5 pa protiletalske baterije in so 3 izmed teh letal padla v morje zapadno od otokov Levanzo in Favignana. tretje v bližini pristanišča Empedocle in četrti 14 km severozapadno od Trapani (Palermo).

Z operacij zračnih dvih dni se 5 naših letal ni vrnilo na oborožje.

Pri letalskih napadih dne 4. t. m. na Neapelj je sovražno letalstvo raznel dve letali. ki sta bili omenjeni v poročilu št. 1045 in ki ju je uničilo obrambno topništvo. Izgubilo po zaslugi naših lovcev še eno štrmotaletno in eno dvomotorno letalo, ki sta padli v morje pri otokih Ventotene in Ponzi.

Princesa Piemontska pri prireditvi Donjavlora za vojne pohabljence

Rim, 5. apr. s. Operni ciklus, namenjen vojnim ranjenim in tovarišem pod orožjem in prirejen na pobudo Narodne fašistične stranke ter Dopolavora družbe »Montecatini« pod patronatom predsedništva Narodne ustanove Dopolavora v sporazumu z ministrstvom za ljudsko kulturo, se je večerj popoldne zaključil v Rimu s poslednjim velikim predstavo v gledališču »Argentine«, ki ga je za to priliko okrasil rimski Dopolavor v smislu proslave 20 letnice italijanskega letalstva. Vse parter gledališča je bil natrpan z mladimi tovariši v sivozeleni in modri uniformi, medtem ko so v ložah sedeli ranjenci in vojni invalidi, ki se trenutno zdravijo v raznih bolnišnicah v mestu. Predstavi je prisostvovala tudi Nj. Kr. Vis. Piemontska princesa, ki jo je sprejel Tajnik stranke minister Vidussi; ni z ministrstvom za ljudsko kulturo, rimskim guvernerjem in predsednikom Narodne ustanove Dopolavora ter inšpektorjem Narodne fašistične stranke Bussatijem Bonsembiantem. Ob vstopu je bila princesa Marija Piemontska pozdravljena z narodnimi himnami, nakar se je podala v Kraljevo ložo, kjer je sedela med velikimi vojnimi invalidi. Navzoči so ji priredili navdušene manifestacije. Na odru so za to priliko uprizorili »Riglettto« pod umetniškim vodstvom dirigenta Konrada Benvenuti. V enem izmed odmorov je princesa Piemontska razdelila hrabrim vojakom, ki so bili z njo v Kr. loži, darila Dopolavora »Montecatini«, medtem ko so vsem drugim delile darove članice rimskega Dopolavora. Manifestacije naklonjenosti in simpatije za princeso Piemontsko so se vedno znova ponavljale, medtem ko so bile prisrčne in navdušene tudi manifestacije režimu, ki so prišle do izraza, ko se je zlata kolajna Vidussi razgovarjal s hrabrimi bojevniki. Preden je princesa Piemontska zapustila gledališče, je izrazila predsedniku Narodne ustanove Dopolavora svoje zadovoljstvo nad pestrim delovanjem organizacije v korist tovarišev pod orožjem.

Duce o pomenu španske vojne

Predgovor za knjigo, posvečeno spominu v španiji padlih Italijanov

Rim, 5. aprila s. Duce je napisal za knjigo »Plemeniti in sveti trud, ki se mu je posvetil oči« t. j. da Varzi je nasel svoj zraz v tej knjigi, ki ne vsebuje le seznama slavnih imen, temveč predstavlja obsežen zgodovinski listino največje važnosti, kajti sleherni ime je v njem dokaz najvišje žrtve. Španska vojna je bila za italijanske legionarje zares vojna za zmago ideala: osvoboditev Španije in Sredozemlja slerne boljševe grožnje Francosa Španija je v tej srđiti borbi odkrila svoje velike tradicijske boje in domovinske vrline in s tem, da je rešila samo sebe, je rešila tudi evropski zapad in razbila nesrečno Ljennovo prerokovanje.

Dogodki teh zadnjih let ki so se začeli skoraj takoj po zaključitvi španske vojne so spominjane nekoliko zabrisali. Toda dovolj je ako se nanjo povrnemo vsaj za him da spoznamo, da tudi tedanja vojna ni bila državljanska vojna v nacionalnem smislu te besede temveč vojna v evropskem in svetovnem smislu. V razvstitev vojsk se je mešala razvstitev idej in režimov. Na splošno je bila vojna med fašizmom in antifašizmom, vojna med židi frama-

soni, demokrati, liberalci, komunisti, anarhisti in z njim bolj ali manj odkrito povezanimi vladami raznih držav vstevši. Zednjene države Severne Amerike na eni strani na drugi strani pa so bile Španija, Italija, Nemčija in prestopno vojski oddelki drugih narodov. V mnogo širšem smislu se sedaj ta pojav ponavlja pred našimi očmi, zlasti v tem razdobju medkontinentalne vojne.

Knjiga ki jo je oče Pietro da Varzi s toliko skrbi pripravil, in spomenik ki se na njegovo pobudo dviga v bližini Saragosse, povečujejo na eni strani žrtve italijanskih legionarjev za vsa stoletja na drugi strani pa priča o živem bratstvu med narodom Španije in Italije. Hvalačni smo očetu Pietru da Varzi za njegov trud, ki z njim za vere v domovino ter v skupne sredozemske in krščanske civilizacije. Še globljo hvalačnost pa mu bomo izkazale družine slavnih mrtvih in vseh ki so preživeli špansko državljansko vojno in so ponosni da so v njej sodelovali. saj se sodelovali pri sviri ki je dovolj velika, da navdahne s ponosom in pritisne pečat plemenitosti v življenju bojevnika in v zgodovini naroda. — Mussolini

Slovesen pogreb veleposlanika Alberta Franklina

Rim, 5. apr. s. Davl je bil slovesen pogreb pokojnega Eksc. grofa Alberta Martina Franklina, veleposlanika Nj. Vel. Kralja in Cesarja, senatorja Kraljevine in predsednika zunanje politične komisije senata. Truplo pokojnika so prenesli v cerkev sv. Terezije na Corsu d'Italia, kjer so ga smore nobilume položili na tla. Za soročnike pokojnika je bil določen p-soben prostor v cerkvi. Navzoči so bili državni podtajnik za zunanje zadeve Bastianini s sešom kabineta in najvišjimi funkcionarji zunanjega ministrstva, podpredsednik senata Guglielmi kvestor zbornice fašistov in korporacij Gaetani, minister za promet Cini, minister Kraljevega doma D'Aquarone prefekt palače Kralja in Cesarja don Ascanio Colonna, nemški veleposlanik v. Mackensen, argentinski odpravnik poslov Oneto, predstavniki držav, v katerih je bil pokojnik diplomatsko akreditiran, generalni direktor zunanjega tiska veleposlanik Rocco in rimski zvezni tajnik K. Krstki so bili pokoleni venci Kralja in Cesarja. Duceja in soročnikov, ministrstva zunanjih zadev, državnega podtajnika Bastianinija, nemškega veleposlanika in rimskega gu-

vernerja. Po opravljeni maši, pri kateri je pel zbor sikstinske kapele, je domači duhovnik blagoslovil truplo, ob katerem so stali slugi zunanjega ministrstva, senata, zbornice fašistov in korporacij in člani družine Martin Franklin poleg praporov raznih zastopstev. Po opravljenem verskem obredu je Eksc. Bastianini izvršil fašistični obred, nakar se je razvstil sprevod z godbo in oddelkom grenadirjev ter praporom orožja, kateremu je veleposlanik Martin Franklin prpadal. Truplo pokojnika bo pokopano v rodbinsko grobnico.

Brzjavno so izrazili sožalje vdovi Kralj in Cesar ter Kraljica in Cesarica, Kr. Visokosti princ Piemontski in princesa, Turinski grof, Genovski vojvoda in Pistojski vojvoda, kakor tudi nemški zunanji minister v. Ribbentrop. Kakor je bilo že sporočeno, je Duce večerj pooblastil državnega podtajnika za zunanje zadeve Eksc. Bastianinija, da izrazi vdovi njegovo osešno sožalje.

Naročite se na romane DOBRE KNJIGE!

Sovjetski napadi popustili

Na vzhodni fronti samo manjši boji krajevnega pomena

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 6. apr. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

Na kubanskem mostišču sovražnik ni nadaljeval napadov prejšnjih dni.

Z ostale vzhodne fronte poročajo samo o krajevnem bojnem delovanju.

Tudi na tunisjski fronti je dan v splošnem potekel mirno. Med lastno napadalno akcijo v južnem Tunisu je bila zavzeta važna višina.

V Sredozemlju je letalstvo napadalo z

dobrim uspehom letališča in druge vojaške cilje. Lovci in protiletalsko topništvo ter lovci na podmornice so uničili 18 sovražnih letal. Pogrešamo dve lastni letali.

Anglo-ameriški letalski oddelki so napadli večerj zasedeno zapadno ozemlje, predvsem mesto Antwerpen. Prebivalstvo je imelo znatne izgube. V neki šoli je bilo ubitih 180 otrok. Lovci in protiletalsko topništvo so sestrelili 19 sovražnih letal.

Na severnem Norveškem je bil sovražni oddelak za saturday, ki se je približal obali, zapleten v borbo in uničen.

ustavljalo tudi napadom velikega obsega.

Nemški letalci so po poročilih iz vojaških virov napadli sovražno mostišče ob Kubanu. Tudi važno oskrbovališče v Batajsku je bilo znova obstrleljvano z velikim uspehom.

Iz madžarskih vojaških krogov javljajo, da se se pri enem izmed zadnjih sovjetskih naskokov na področju Orel-Kursk odlikovale tudi madžarske čete, boreče se rano ob rami z Nemci. Madžarom je bilo v tem odseku predvsem poverjeno varovanje zvez z zaledjem.

Sovjetsko vrhovno poveljništvo si je obetalo, da bo osvojilo vse gozdno ozemlje tega področja, toda ta načrt so onemogočili madžarski vojniki. V hudih bojih se je Madžarom posrečilo zadržati napadajoče ruske množice, ki so se tudi v veliki meri posluževale oklopnih voz. Ko so Madžari dobili pomoč, jim je bilo mogoče zagnati napadalo nazaj in zpet utrditi ogroženo obrambno postojanko. Tako so se Madžari tudi v teh bojih ponovno odlikovali. (Corriere della Sera.)

Bombardiranje sovjetskega železniškega prometa

Berlin, 5. aprila s. Kakor se doznava iz pristojnega vira, so nemška sturmoglavna letala bombardirala večerj važno premikalno postajo Knažaja guba, ki leži južno zaliva Kandalakše. Bombe, ki so jih odrgala letala v več zaporednih valovih, so na več mestih uničile tračnice in povzročile veliko škodo na železniških napravah. Zadet so bili tudi vlaki s četami in orožjem med vožnjo ali na postajah. 20 vagonov je bilo popolnoma uničenih, ena lokomotiva in več nadaljnjih vagonov pa poškodovanih, da so imeli boljševidi zaradi letalskega napada nemških brzih bojnih in sturmoglavnih letal na zbirališča čet v bližini Knažaja gube velike izgube.

Ogorčenje Francozov zaradi bombardiranja Pariza

Pariz, 5. apr. s. Klic groze se je v vsem Parizu dvignil zaradi barbarskega bombardiranja predmestij francoske prestolnice sredi bega dneva in ob najlepšem vremenu, ki je dopuščalo popoln razgled ameriškim letalcem. Strahotni prizori so se nudili očem ne le na sportnem igrišču Longchamps, kjer je bilo zbranih skoraj sedemsto popoldne veliko število gledalcev, temveč tudi v parku Boulogne, na katerega so ameriški letalci spustili več bomb in ubili ali ranili žene in otroke. Cele stanovanjske zgradbe, kjer so bivali delavski družine, so bile uničene. Razen tega so bombe zadale dve postaji podzemeljske železnice, kamor so v naglici pobegnili prestrašeni pešci na znak alarma. Tako so angleški in ameriški letalci sejali smrt in paniko med mirnim prebivalstvom predmestij, ki je hotelo izkoristiti prvo aprilsko nedeljo, da bi se naužilo pomladanskega sonca. Žrtve je mnogo več, kakor so prvi hip mislili. Ubityh je bilo več sto ljudi, medtem ko se vedno izkopavajo izpod ruševin nova trupla. Ranjencev med francoskim prebivalstvom je izredno mnogo. Ne da bi zadeli en sam vojaški cilj so Američani sejali strah med prebivalstvom pariskih predmestij in povzročili s svojim početjem splošen odpor in obsodbo.

Letalski napad na Antwerpen

Berlin, 6. aprila s. O terorističnem napadu ameriških bombnikov v ponedeljek popoldne na mesto Antwerpen se doznava jo naslednje podrobnosti:

V nekem delu mesta je bila zadeta šola. 180 dečkov, ki so se zatekli v klet, je ostalo pod ruševinami. Navzlic mrzličnemu delu delavskih čet, da bi odstranili ruševine, se doslej ni posrečilo izveči izpod ruševin niti enega trupla. Tudi v drugih delih mesta so ameriški bombniki povzročili hudo porušenje. Celi kompleks stavb so se zrušili in velika večina izmed njih je postala žrtev plamenov. Pod ruševinami je izgubilo življenje več sto belgijskih državljanov.

Topovsko obstrlejanje ob Rokavskem prelivu

Berlin, 5. aprila s. Preteklo noč so nemški daljnostrelni topovi vzdolž francoske obale ob Rokavskem prelivu streljali na sovražne ladje v Rokavskem prelivu. Istočasno so z dobrim uspehom pogodili vojaške cilje v bližini Dovra. Silovito streljanje topov največjih kalibrov je povzročilo onkraj Rokavskega preliva več požarov, ki so jih opazili na veliko razdaljo.

Potrđilo italijansko-madžarskega prijateljstva

Madžarski tisk o Kallayevem obisku v Rimu

Budimpešta, 5. apr. s. Madžarska javnost se še vedno živahno zanima za nedavni obisk predsednika madžarske vlade in zunanjega ministra Kallaya v Rimu. Tudi nocoj posvečajo listi temu dogodku mnogo prostora in objavljajo nadaljnje podrobnosti o obisku in komentarjih italijanskega tiska.

Dnevnik »Pesty Hirlap« piše v svojem uvodniku: Ze leta sem je običaj v madžarskem političnem življenju, da se novi predednik vlade in novi zunanji minister pokaže na poklonitveni obisk k šefu ital. vlade, da bi tako poživl vedno bolj živahne odnose med obema državama, ki so zgrajeni na zgodovinskih tradicijah in prisrčnem prijateljstvu, spajajočim ju naroda. To prijateljstvo črpa svoje sile v skupnih kulturnih izvorih ki so bili v teku stoletij izpostavljeni močnim preizkušnjam. Morda ta prijateljska vez ni bila nikdar tako trdna in globoka kakor v zadnjih letih in zlasti v skupni borbi, ki se bje za krščansko civilizacijo kot

obliko evropskega življenja. In za pravico vseh narodov do svobode. Madžarska javnost odobrava trdni sklep o sodelovanju obeh narodov in sledi z najprišrčnejšim pritjevanjem sleherni konstruktivni etapi tega sodelovanja.

Oficijozni »Budapesti Erteso« piše med drugim: Madžarski, ki cenijo po svojem pravem pomenu ogromni doprinos Italije v tej vojni, želi ohraniti na vseh področjih in v obliki brez-pogojnega sodelovanja tesno prijateljstvo z Italijo ki sloni na stoletnih tradicijah.

Vladni list »Pest« piše: Tako z vidika naše sedanjosti kakor naše bodočnosti je obisk predsednika vlade in zunanjega ministra v Italiji velikega pomena in madžarski narod bo prav gotovo črpal le koristi iz dejstva, da so je pri vseh dosedanjih obiskih šefov madžarske vlade v Rimu potrđila popolna skladnost med krščansko in nacionalistično Madžarsko ter dinamično Italijo ki se bori v okviru vrhn starega krščanskega Rima.

„Nazaj proti severozapadu“

»Ali smo Čangkajska rešenično pritičali ob zadnji steno?« Tako vprašujejo Japonci zdaj, ki je Čungking odrezan od morja in pristanišč ter ne vodi nobena železnica, ki ne bi bila pod japonskim nadzorom, v notranjost maršalove Kitajske. Birmanska cesta, zadnja velika železnica Kitajske, v znanju svetovni, je že nad leto dni pretrgana. Preostane torej samo še pot po zraku, po tej poti pa je mogoče računati Japonci — pripeljati v deželo mesečno komaj 200 ton, to je 200 krat manj kakor prej po birmanski cesti. Seveda preostane tudi še neka pravljica karavanska cesta, ki drži iz Asama skozi Tibet v Čungking, o kateri pa nihče ne ve, če bo kdaj resnično rabila promet. Ta cesta meri nad 3000 km v dolžino in je torej za polovico daljša od birmanske ceste. Če se Japonci danes vprašajo, kakšen izhod ima Čangkajski iz sedanega položaja, ne mislijo pri tem na zračni promet in tudi ne na asamsko cesto; mislijo predvsem na kitajski severozapad. Čangkajski je na severozapadu, na vzhodu in jugu v japonskem objemu, ki ga drži kakor železna roka za vrat. Ta roka potiska kitajskega maršala vedno globlje v notranjost Azije v neizmerne globoke zalede. Ali izlaze iz teh notranjih provinc Čangkajski lahko dovolj novih sil, da razvije svojo moč — to je vprašanje, ki zanima japonsko javnost, odkar je Čangkajski izdal geslo: »Nazaj proti severozapadu!«

Japonci ki iščejo odgovora na zastavljeno vprašanje, vedo, da tvori severozapad Kitajske predvsem petorica provinc. Dve izmed njih, provinci Kansu in Šensi pripadajo 18 kitajskim osrednim deželam. Tri ostale so tako zbrane v notranje provinc ali vzporedne dežele Kitajske. Prva je Singhaj v vzhodnem Tibetu, druga Ningšja, pripadajoča notranji Mongoliji, tretja pa Sinkiang, imenovana tudi Vzhodni Turkestan. Vse te tri provinc so državno-pravno podrejene kitajski vladavini, v njih pa prevladujejo čisto tuji vplivi. To velja posebno za provinco Sinkiang ali Vzhodni Turkestan, ki meji na Sovjetsko zvezo in katere usodo določa že vedno svetovna politika. Američani mu pri tem nudijo vso svojo pomoč ter so v Kansu, Šensiju in Sinkiangju še odprli konzulate, ki delujejo s polno paro ter odpi-

rajo Azijo ameriškega kapitala.

Proti severozapadu drži edina cesta, ki je ostala Čungkingu za zvezo s svetom poleg asamske ceste. Ta cesta gre preko polj, peščenih pušav in čez gorovja provinc Šensi, Kansu in Sinkiang, čez Almo Ato na sovjetsko ozemlje, kjer prihaja v stik s važno postajo Turksiba (turkestan-sibirski železnice). Pred nekaj leti je po tej progi prišlo vsak mesec 800 do 1000 ton vojnega materiala iz Sovjetske zveze na Kitajsko. Odkar se je začela nemakosovska vojna, je ta dotok skoro popolnoma usahnil. Zdej ga hočejo obnoviti, seveda ne iz ruskih skladišč, temveč iz angleških in ameriških arzenalov. Načrt predvideva dobavo Čangkajskovi Kitajski preko Perzijskega zaliva. Toda po japonskih računih terja transport tega materiala nad 5000 km dolgo pot. Stara cesta, katero so Kitajci uporabljali za izvoz svil, torej ne more nikakor nadomestiti birmanske ceste. Navzile tomu se Čungking odprjema te zadnje rešitve bilke ter si na vso moč prizadeva, da bi to cesto izgradil ter jo napravil kolikor mogoče dostopno, obenem pa tudi varno. Neskončna pot proti Almo Ato je ne samo edina zveza, ki je Čangkajski ostala v smeri proti zapadnim silam, to je tudi glavna žila dovoznica daljnega oborožitvenega gospodarstva kitajskega maršala.

Kakšne možnosti nudi Čangkajsku pet preostalih provinc? Za v starih zemljepisnih knjigah tako čitamo, da pridelujejo v provinci Kansu in Šensi velike množice žita, v Kansu so izdatna premožna ležišča, v Ningšiji kopljajo železno rudo, v mongolskih provincah pa je zelo razvita živinoreja. Sinkiang ali Vzhodni Turkestan pa je zelo bogat na zemskih zakladih. Naj si bo kakor koli, stvar je taka, da gre tukaj za ozemlje, ki je petkrat tako veliko, kakor je bila Nemčija pred petimi leti, na tem ozemlju pa živi samo 20 milijonov prebivalcev. V Čungkingu so izdelali načrt, da bi to deželo odprli sebi in svetu v teku desetih let. Seveda je v ta namen potreben velik kapital, glavno pa ponujajo Američani. Na sto tisoče ljudi b se v tej deželi lahko preživelo z obdelovanjem polj, pri cestnih delih in v rudniških nišah ne more povedati, ali bo ta program maršala Čangkajske kdaj uresničen. In to je ravno tisto, kar zahteva Japoncem velike skrbi: ali bo mogoče vtisniti še to »zadnje steno«, kar bo vsekakor zahtevalo mnogo časa.

Verdijev teden na Dunaju

Dunaj, 5. aprila. S. Snodi je gledališki ansambel občinskega gledališča iz Florencia predvajal v dunajski državni operi v okviru Verdijevega tedna opere »Falstaff« s Stabilejem kot glavnim pevcom in Rossijem kot dirigentom. Predstave se je udeležil italijanski veleposlanik Dino Alfieri v spremstvu državnega voditelja Baldurja von Schiraha. Popoldne je italijanski veleposlanik v spremstvu generalnega konzula Romana in tajnika dunajskega Fašija obiskal Italijanski dom, v katerem so prostori fašija in druge italijanske ustanove, ter je izrazil svoje zadovoljstvo nad njihovim delom.

Neuspelo sovjetsko snubljenje v Bolgariji

Berlin, 6. apr. s. Völkischer Beobachter opozarja pod vidnim naslovom na prvi strani na izjave bolgarskega ministra za javna dela Vasiljeva, pri čemer poudarja, da je Moskva ponovno skušala pripraviti Bolgarijo za sodelovanje v tej vojni na strani Sovjetske zveze. Tak predlog je podal generalni tajnik sovjetskega komisariata za zunanje zadeve Sobjoljev. V Moskvi so tedaj zahtevali od Bolgarije predvsem odstop nekatere letalskih in pomorskih oporišč, da bi lažje izvršili svoje načrte za napad na Evropo, čim bi stvar dozorele tudi v ostali Evropi.

Francoski general Eon o namenih De Gaullea

Lizbon, 6. apr. s. Francoski general Eon, ki je septembra l. 1940 prišel v Anglijo z namenom, da bi se pridružil De Gaulleu, obtožuje sedaj iz istega Londona tako imenovanega voditelja svobodnih Francozov V. nekem londonskem listu je namreč objavil odprto pismo, v katerem odločno obtožuje de Gaullea, da zavestno vodi politiko izkoriščanja nesreč Francozov. General Eon prikazuje de Gaullea britanski javnosti kot parvenija, hinceva in izdajalca svoje domovine. Med drugim trdi, da si de Gaulle vse, ki prihajajo, da bi se borili v vrstah svobodnih Francozov, da takoj podpisuje listino, s katero prisegajo brezpogojno zvestobo njemu kot edinemu voditelju Francije. Naposled očita Eon de Gaulleu, da hoče izzvati državljansko vojno v Franciji.

Zatiranje arabskega tiska v Libanonu

Ankara, 5. aprila. s. Arabski novinarji v Libanonu so protestirali pri degolističnem odposlanstvu proti temu, da ni bila izpolnjena obljuba o večji tiskovni svobodi v predvolilni dobi. Arabski listi imajo velike težave tudi zaradi vedno manjših dobav papirja, kar jih sila, da nepretrgno omejujejo svojo naklado in obseg, čečim organi degolistične propagande ne poznajo nobenih takih težav.

Ankara, 6. apr. s. Iz Bejruta poročajo, da je bilo na tiskovni konferenci generalnega degolističnega odposlanstva izredno izjavljeno, da uvedbe parlamentarnega režima v Siriji in Libanonu ni mogoče tolmaiti kot prenehanje mandata ki bo trajal toliko časa, dokler ne bo preklican od Društva narodov. Ta izjava, ki je popolnoma demantirala degolistične organe, v kolikor namreč iz propagandnih razlogov niso prenehali označevati de Gaullea kot ustanovitelja popolne neodvisnosti Sirije in Libanona, je izzvala oster odpor v javnosti obeh držav. V nacionalističnih krogih poudarjajo smešnost sofistične izjave, kajti Društvo narodov, ki je prenehalo obstajati vendar ne bo moglo nikdar preklicati mandata.

Anglija ne more dobavljati Siriji žita

Ankara, 5. apr. s. Doznavo se, da je angloski urad za oskrbovanje Bliznjega vzhoda obvestil sirske vlado, da Sirija lesa glede na povečane vojske potrebe in pomanjkanje tovarne ne bo mogla računati z dodatnimi dobavami žita od onkraj morja in bo morala zato sama poskrbeti za čim strožjo organizacijo svoje proizvodnje in racioniranja, tako da bo bližnja žetev zadostila za potrebe države. Angloske oblasti so nadalje izjavile, da bi edna pomoč, ki bi jo mogla dati sirska vlada, obstajala v pošiljanju strokovnjakov in svetovalcev za organizacijo oskrbe in pobiranje špekulacije. Ta objava je v vsej Siriji zbudila nevoljo in zaskrbljenost.

Direktor bolgarskega tiskovnega urada

Sofija, 5. aprila. s. S kraljevim ukazom je bil imenovan za direktorja tiskovnega urada vlade Georgij Serafimov, ki mu je priznan čin opolnomočenega ministra prvega razreda. Serafimov je bil že dve leti na tem položaju nato pa generalni tajnik vlade in šef kabineta predsednika vlade.

Odpiranje in zatiranje trgovin

Da se odpravijo nesporazumi glede vprasanja odpiranja in zapiranja trgovin v poletnem času, objavljamo dobesedno naredbi Vsekega Komisariata št. 174 z dne 2. IX. 1942. Služ. list št. 74. z dne 16. IX. 1942. XX. ki določa naslednje:

1. Cil 2 A prodajalnice: trgovine oblačilne stroke, pohištva, papirnice, knjigarne in trgovine s mešanim blagom, morajo biti odprte od 8.30 do 12.30 in od 15.30 do 18.30.
2. Trgovine z živili in prodajalnice premoga in drv od 8.10.12. in od 15.30 do 18.30 v zimskih mesecih, od 16. do 19. ure v poletnih mesecih.
3. Trgovine s sadjem in zelenjavo od 6.30 do 12.30 in od 15. do 19.
4. Prodajalnice kruha in mlekarne od 6.30 do 20. ure.
5. Prodajalnice peciva, slaščic in piškotov od 8. do 20. ure.
6. Mesnice od 6.30 do 11. ure.
7. Prodajalnice rastlin in cvetja od 8.30 do 12.30 in od 15. do 20. ure.

Cil 12 za poletne mesece veljajo meseci april—september—za zimske pa oktober—marec.

Z gornjim pojasnilom se razveljavlja prvotno pojasnilo glede odpiranja in zapiranja trgovin v poletnem času.

Kazen zaradi prestopka prežpisov e živilih

Urad za nadzorstvo cen pri Visokem komisariatu sporoča, da je civilni komisar logaškega okoliša v mesecu marcu t. l. kaznoval Trošta Antona, Rakek 175, na globo 500 lir ter na 16 lir pristojbine zaradi stricnega zakola enega prašiča.

Gospodarstvo

Lansko poslovanje Kmetijske družbe

Ljubljana, 6. aprila. V svojih združnih prostorih je imela danes Kmetijska družba, zadruga z o. j. v Ljubljani svojo deseto redno letno skupščino, ki ji je prisostoval tudi predsednik Zaveda za združništvo tajnik g. Dolfe Schauer. Predsednik g. Ivan Pucelj, ki je vodil skupščino, se je spomnil 175letnice ustanovitve Kmetijske družbe. Ta jubilej je bil lani 26. oktobra. Poslovanje Kmetijske družbe se je preteklo leto še bolj prilagodilo novemu stanju. Zadruga je kot ena od sredstev blagovnih združenj delegirala v upravo novostanovljenega Zaveda za združništvo svojega zastopnika. Lani so bili napravljeni koraki, da se osnuje za kmetijske blagovne zdruške posebe koordinacijski odbor, ki naj bi v naši pokrajini nadomestoval agrarni konsorzij (Consorzio agrario) in uravnaval delovanje Kmetijske družbe in Gospodarske zveze v soglasju z delovanjem takih polifunkcijskih ustanov v drugih italijanskih pokrajinah. Obe centralni blagovni zdruški sta že pričeli svoje delovanje izvajati v tem duhu, čeprav do formalne ustanovitve tega koordinacijskega odbora še ni prišlo.

Predsednik je poročal, da se nadomestne volitve odbornikov prilagodijo razmeram z izvolitvijo članov, ki stanujejo v Ljubljani in njeni okolici, da se bodo lahko udeležili sej in da ne bo zaradi tega trpelo poslovanje. Delovanje podružnic je bilo sicer ovirano, kljub temu pa so podružnice mnogo storile za svoje članstvo, ga oskrbovale s kmetijskimi potrebščinami in vnovčevale pridelke. Število poručenj v naši pokrajini je ostalo nespremenjeno in znaša 87. V teku lanskega leta je pristopilo 1750 novih združnikov, in je bilo ob koncu leta v naši pokrajini 5914 združnikov od skupnega števila 13.217. Tudi lani upravni odbor ni imel stika s skladišči in podružnicami na področju, ki je pridružen Nemčiji. Kmetijska družba je dobila sporočilo, da se bo Zadruga zveza v Gradcu pogajala zaradi prevzema teh skladišč in likvidacije tamonjega premoženja Kmetijske družbe, vendar se najavljene odposlanci graške zveze še niso oglašili. O stanju premoženja, ki se nahaja v Nemčiji, nima upravni odbor poročil. Sporočeno je bilo le toliko, da je uprava v Mariboru plačala pri sindikatu za kalij v Berlinu dolg zadruge za protivrednost blaga, ki ga je Kmetijska družba prejela pred aprilom 1941.

Gospodarske vesti

— Zadruga gospodarska banka d. d. v Ljubljani. Na zadnji seji uprave Zadruga gospodarske banke je bila predložena bilanca za preteklo poslovno leto 1942, ki izkazuje dobiček 490.562,81 lir brez prenosa iz prejšnjega leta. Redni občni zbor banke bo na dan 5. maja t. l. in bo na tem stavljen predlog, da se poleg 10% dotacije rednemu rezervnemu skladu izplača 4% dividenda na prioritete delnice, ostanek pa rezervira kot prejšnje leto.

— Gospodarske vesti iz Trstavske. V zagrebški trgovinski register je bila vpisana tekstilna d. d. Glavnica znaša 5 milijonov kun, od katere je plačano 2 milijona. Člani ravnanstva so Gjuro in Vera Pripri ter Franjo Hostynek. — Zagrebška mestna občina je objavila podatke o lanskim dohodkih, iz katerih je razvidno, da so se občinski trošarinski dohodki dvignili od 97 milijonov kun v letu 1941. na 156 milijonov v lanskem letu. Dohodki od davčnin in taks so se povečali od 200 na 339 milijonov. Mestna podjetja so imela 330 milijonov kun dohodkov nasproti 183 milijonov v prejšnjem letu. Najbolj so se povečali dohodki elektrarne, in sicer od 129 na 246 milijonov kun. Zagrebška mestna elektrarna je lani proizvedla 67,9 milijona kilovatnih ur električnega toka nasproti 62,7 milijona v prejšnjem letu.

— Iz gorenjskega trgovinskega registra. Vpisale so se nastopne tvrdke: Ivan Savič ml., galanterijska in modna trgovina Kranj (komisarični vodja Karel Keller); Ivan Zabret, opekarna, Bobovek pri Kranju (komisarični vodja Adolf Korall); Brata Naglič izdelovanje krtač, družba z o. z. Smarca pri Kamniku (osnovna glavnica 90.000 mark, poslovodja: Peter in Karel Naglič); Josip Kovač, avtomobilsko prevoznništvo Tržič (komisarični vodja Georg Mayerhofer); Fran Zalelet, žganjarna St. Vid ob Savi; Leopold Zore, trgovina z mešanim blagom, Kranjska gora; Andrej Kregar, pohištveno mizarstvo, St. Vid; Fran Dolenc, lesna industrija, Skofja Loka (prokuristka Julijana Dolenc); Lovrenc Kokalj, trgovina s surovimi kožami v Kropi.

— Ropska pošta zveze je pričela poslati. Na iniciativo nemškega državnega štetja ministra in v sporazumu z italijansko pošto upravo je bilo v oktobru lanskega leta sklican na Dunaju prvi evropski poštni kongres, ki se ga je udeležilo 17 držav. Na tem kongresu je bila sklenjena ustanovitev evropske poštne zveze, ki je 1. t. m. pričela poslati. V to evropsko poštno zvezo so poleg Italije in Nemčije takoj vstopile naslednje države: Albanija, Bolgarija, Danska, Finska, Nizozemska, Norveška, Madžarska, Rumunija, San Marino in Slovaška. Hrvaška, ki je bila prav tako udeležena na kongresu, pa je naknadno sporočila svoj pristaneč, tako so vse navedene države s 1. aprilom pričele izvajati evropski pošt. ni red, ki predvideva enotne poštne pristojbine v prometu med državami poštne zveze, in sicer za pisma do 20 gr, do \$50 gr, do 500 gr in do 1000 gr, za navadne dopisnice in za dopisnice z odgovorom ter enotno tarifo za brzojavke. Istočasno je uveljavljenjem tega sporazuma je bila evropska pošta zveza oživitvena tudi na zunan, in sicer z ureditvijo svojega se. deža na Dunaju.

— Nemški gospodarski ukrepi. Med poslednjimi nemškimi ukrepi na gospodarskem področju je zanimiva zlasti prepoved izdelovanja okrasnega orožja (sablj, meči, bodala itd.) in pripadajočih predmetov. Vsega obsega seznam 250 različnih predmetov iz skupine okrasnega orožja. S to prepovedjo bodo prihranjene znatne količine jekla, bron, lahkih kovin in bakra, titan, aluminijeve žice in drugega materiala, poleg tega pa pride še prihranek 1.200.000 delovnih ur na leto. — Po novih

Povpraševanje po kmetijskih potrebščinah je bilo tudi lani zelo živo, vendar vsa povpraševanja ni bilo mogoče pokriti, čeprav je Zadruga v nekaterih panogah (n. pr. v strojih in orodju) več prodala kakor v prejšnjih letih. Glede na ureditev prodaje živil je razumljivo, da je nasadovale vnovčevanje kmetijskih pridelkov. Nekaj več prometa je bilo s svežim in suhim sadjem. Navzile temu je prodaja blaga po denarni vrednosti v primerjavi z letom 1941. nazadovale po vrednosti le za 7% in po količini pa za 25%. V teku lanskega leta je Kmetijska družba prodala blaga za 5,51 milijona lir. Umetnih gnojil je prodala 1,88 milijona kg (za 1,96 milj. lir), semen 5400 kg, krmil 13.123 kg, poljedelskih proizvodov 199.000 kg (za 1,08 milj. lir), zdravilnih zelišč 93.000 kg, vrhu tega je prodala za 140.000 lir živinorejskih, mlečarskih, sadjarskih in poljedelskih potrebščin, za 65.000 lir zaščitnih sredstev in 3185 kmetijskih strojev in strojnih delov za 147 milijona lir. Promet je bil glede na bilancni zbirkeček zalovljiv.

Kmetijska družba je lani pri kosmatem dobičku 500.300 lir zabeležila 64.236 lir čistega dobička, ki bo po predlogu upravnega odbora razdeljen tako, da bodo do delili rezervnemu skladu 30.666 lir, skladu za združno propagando, ki ga sme odbor uporabiti tudi za pomoč pri nabavi združnega orodja, 10.000 lir, združnikom pa se prizna 4% ristorna od njihovega prometa, kar znaša 23.870 lir. V bilanci znaša deležna glavnica 50.224 lir, rezervni fond 1.129.590 lir, propagandni fond 31.381 lir in pokojninski sklad 339.378 lir. Denarni zavodom dolguje zadruga 1.798.000 lir. Na aktivni strani pa znašajo blagajniška sredstva in naložbe pri denarnih zavodih 406.900 lir, terjatve 1.395.500 lir, zaloga blaga je vnesena z zneskom 1.259.800 lir, knjižna vrednost premičnin in nepremičnin pa znaša 1.799.000 lir.

Poročilo nadzorstvenega odbora je podal predsednik tega odbora dr. Spiller-Muys. Poročilo ugotavlja pravilno in previdno bilanciranje, tako glede zalog blaga, kakor glede premoženja inventarja in nepremičnin. Občni zbor je odobril vse postavljene predloge. Izvršene so bile po predlogu nadomestne volitve v odbor in naizborstvo, kot pristojbino, ki jo mora plačati vsak na novo sprejeti združnik, pa je občni zbor določil znesek 1140 lire.

Ustanovitev fašistične medsebojne pomoči za podporo bolnim delavcem

Rim, 5. apr. s. Službeni list Kraljevine objavlja zakon z dne 11. januarja 1943-XXI št. 139 o ustanovitvi zavoda fašistične medsebojne pomoči za podporo bolnim delavcem. Ta ustanova, ki ima svojo pravno osebnost javnega značaja in svoj sedež v Rimu, razvija svoje delo v Kraljevini s pomočjo posebnih pokrajinskih uradov. S to ustanovo bodo sindikalne organizacije delodajalcev in delavcev lahko izvršile naloge, ki jih določata 27. in 28. izjava listine o delu, kolikor gre za pomoč delavcem in njihovim družinskim članom v primeru bolezni. Novi zakon ureja to ustanovo, ki bo podrobneje organizirana po pravilniku, odobrenem s Kraljevim ukazom na predlog ministra za korporacije in v sporazumu z notranjim in finančnim ministrom.

Ustanova je podvržena nadzorstvu ministrstva za korporacije in finančnega ministrstva, vsakega v okviru lastne pristojnosti, pri čemer ostanje nespremenjene naloge notranjega ministrstva glede zdravstvene nadzorstva. Splošni ukrepi nove ustanove o zdravstveni organizaciji morajo biti odobreni po notranjem ministru, da postanejo veljavni.

Obvezno so vpisani v ustanovo vsi delavci, ki predstavlajo sindikalne organizacije v okviru fašistične konfederacije poljedelskih delavcev, fašistične konfederacije industrijskih delavcev, fašistične konfederacije trgovskih delavcev, fašistične konfederacije delavcev v kreditnih in zavarovalnih zavodih, kakor tudi združenj konfederacije svobodnih poklicev in umetnikov. Razen tega so lahko vpisani po Kraljevem ukazu in na pobudo korporacijskega ministrstva v sporazumu s finančnim ministrom ter na predlog prizadetih sindikalnih združenj predstavniki sindikalnih združenj, ki niso vključena v zgoraj navedena združenja. Ustanova skrbi za pomoč v primeru bolezni vendar z izločitvijo takšnih bolezni, ki so kritične z drugimi oblikami zavarovanja. Ustanova pokrpi za skladnost svojega podpornega delovanja tudi v pogledu zatiranja bolezni z drugimi podpornimi organizacijami, zlasti glede pobiranja tuberkuloze, zaščito materinstva, skrbstva za ponesrečene pri delu, pobiranja poklicnih bolezni in raznih drugih bolezni socialnega značaja.

Skrbstvo ustanove obsega: 1. splošno zdravstveno skrbstvo na domu in v ambulanti; 2. posebno zdravstveno skrbstvo; 3. farmacevtsko skrbstvo; 4. skrbstvo v bolnišnicah; 5. skrbstvo pri porodih; 6. skrbstvo za otroke; 7. dopolnilna skrbstva in 8. podeljevanje bolezenskih odškodnin. Odškodnina ne pritiče, kadar je bolezenski prispevek urejen po zakonu ali kolektivni pogodbi in ga mora plačati delodajalec ali druge ustanove v višini ki je enaka ali višja od pogodbeno določene višine. Skrbstvo v smislu točk 1. do 7. pritiče po zakonu tudi družinskim članom, ki žive na breme vpisanega. Pomoč splošnega zdravstvenega značaja se nudi po načelu neposrednih davajev in zdravniške oskrbe na domu, ki mora po možnosti iti za tem, da se upošteva domači zdravnik. Za zgornje namene bo poskrbljeno s prispevkom delavcev in delodajalcev v višini, ki je določena po kolektivni delovni pogodbi in po sklepih pristojnih organov.

Organi podpore ustanove so: 1. predsednik, 2. upravni odbor, 3. izvršni odbor, 4. sekcijski odbori, 5. pokrajinski odbori. Predsednik se imenuje z ukazom Duceja fašizma, šefa vlade, na predlog ministra državnega tajnika za korporacije. Upravni odbor sestavljajo predsednik in tile člani, ki so imenovani z ukazom Duceja fašizma, šefa vlade, na predlog ministra državnega tajnika za korporacije: a) predsedniki fašističnih konfederacij delodajalcev, delavcev, svobodnih poklicev in umetnikov in Nacionalne fašistične korporacijske ustanove; b) predsednik, ki ga določi vsaka fašistična konfederacija delodajalcev; c) predstavnik, ki ga določi vsaka fašistična konfederacija delavcev; d) zastopnik PNF; e) po en zastopnik ministrstva za korporacije, notranjega in finančnega ministrstva; f) tajnik nacionalnega sindikata zdravnikov in podzastopnik fašističnega združenja javnih uslužbencev zdravniške stroke; g) predsednik Nacionalnega fašističnega zavoda za socialno skrbstvo, Nacionalnega fašističnega za-

voda za zavarovanje proti nesrečam med delom in Nacionalne fašistične zveze bolniških blaginjav za poljedelske nesreče.

V izvršnem odboru so: 1. predsednik; 2. predsedniki fašistične konfederacije delodajalcev, delavcev, svobodnih poklicev in umetnikov Nacionalne fašistične združne ustanove; 3. svetniki, odposlanci PNF in ministrstva za korporacije, notranje in finančne zadeve; 4. tajnik Nacionalnega sindikata zdravnikov in podzastopnik fašističnega združenja javnih uslužbencev zdravstvene stroke.

Da bi se delovanje ustanove prilagodilo vsem posebnim potrebam po kategorijah in z namenom, da bi bilo zdravstveno skrbstvo v skladu s sindikalnim delovanjem, se za vsakega izmed petih sindikalnih odelov ustanovijo naslednji sekcijski odbori: 1. odbor odseka za poljedelstvo; 2. odbor odseka za industrijo; 3. odbor odseka za trgovino; 4. odbor odseka za kredit in zavarovanje; 5. odbor odseka za svobodne poklice in umetnike.

Istočasno se združujejo Narodna bolniška blaginjava za trgovske nastavitve Nacionalna fašistična zveza bolniških blaginjav za industrijske delavce, Nacionalna fašistična zveza bolniških blaginjav za poljedelske delavce, Nacionalna podpora blaginjava za poljedelske in gozdne uradnike, Nacionalni fašistični podporni zavod za delavce v kreditnih in zavarovalnih zavodih in davčnih zavodih bolniške blaginje novih pokrajin in z njimi povezani zavodi, kakor tudi one bolniške blaginje in ustanove ki izvršujejo naloge bolezenskega skrbstva, ki se po tem nalogu prenašajo na novostanovljeno ustanovo v novo ustanovo »Fašistične medsebojne pomoči, zavoda za podporo bolnim delavcem«.

Nova ureditev proizvodnje in prodaje maslač

Rim, 5. apr. s. Službeni list Kraljevine objavlja ministriški ukaz z dne 31. marca 1943-XXI, ki ureja proizvodnjo, pripravljanje in prodajo maslač in ki stopi danes v veljavo.

Ukaz predpisuje med drugim, da je dovoljena proizvodnja zabel samo naslednji vrst: zabela tipa A na osnovi koncentrata paradižnikov, olivnega olja, zelenjav in dišav; zabela tipa B na osnovi koncentrata paradižnikov, kosov suhega mesa, svinjske masti, zelenjav in dišav; zabela tipa C na osnovi mesnih izvlečkov, zelenjav, maslač in dišav. Odstotki posameznih sestavin so določeni v posebnem dodatku k ukazu.

Dovoljeno je izdelovanje določenih količin zabel po čl. 2 ukaza z dne 17. junija 1942/XX in sicer zabela tipa D (paradižna mezza z zelenjavo in dišavami na osnovi koncentrata iz paradižnikov, zelenjav in dišav), zabele in mezza tipa E na osnovi koncentrata iz paradižnikov, zelenjav, kisla, slačkorja in drož. Odstotek sestavin in higijski pogoji so označeni v prilogi številka 2, k temu ukazu. Dovoljeno je pripravljati teh zabel samo v steklenih posodah, ki so hermetično zaprte, razen za zabele tipa E, ki se lahko pripravljajo tudi v pločevinastih posodah, odobrenih od vsakega zdravstvenega zavoda notranjega ministrstva. Prijave v smislu ukaza z dne 17. junija 1942/XX se zahtevajo tudi za zabele, toda namestu vsakih 14 dni, kakor določa navedeni ukaz, morajo biti te prijave predložene do 5. vsakega meseca.

Družba za uvoz in izvoz goveje živine bo v tem smislu javila ministrstvu za poljedelstvo in gozdove do 1. v vsakem mesecu celotno proizvodnjo vsakega podjetja in razpoložljive proizvode.

Od danes dalje je prepovedano izdelovanje zabel drugega tipa, kakor so zgoraj označene. V 10 dneh po objavi tega ukaza bodo morali proizvajalci maslač ter uvozniki, goslojci in skladiščniki vseh vrst, ki razpolagajo s temi proizvodi, javiti ministrstvu za poljedelstvo in gozdove, da proizvede in navesti količino po različnih vrstah in ceno v prodaji. Proizvajalci bodo v tej prijavi naznačili tudi surovine in polsurovine, ki so dolžne za te zadeve in ki bodo na razpolago ministrstvu za poljedelstvo in gozdove.

KULTURNI PREGLED

Koncert violinista
G. Ciompija

Pod okriljem Glasbene matice je v ponedeljek koncertiral v veliki filharmonični dvorani violinist, virtuos G. Ciompi Dvorana je bila polna občinstva, ki je z raskočin zanosom sledilo umetnikovu igranju.

G. Ciompi je še srazmerno mlad virtuos. Takoj s prvimi gbi loka vzbudi simpatije in pozornost. Čim dalje ga poslušamo, tem bolj nas osvaja njegovo muziciranje. Odkljujejo ga očitne vrline violinista velikega formata; odlično obvladuje vse prav zahteva instrument, da pridejo do polnega izraza toni in poltoni, odtenki in zvočni prelivi; prav tako je močan v interpretaciji in čustven v poglavlju skladb, ki jih izvaja Temperament elegancja, odločnost in že občestna umetniška izkušenost vse to se razodeva v Ciompijevem igranju.

Program, ki ga je izvajal italijanski umetnik, je bil zbran s tankim okusom upoštevajočim ne samo strokovno zvedavost poznavalcev glasbe, marveč tudi sprejemljivost in razpoložljivost širšega občinstva. Prav zaradi tega, ker ni s posameznimi točkami eksperimentalno, se je hitro dotopal k tistemu nrtvu občinstva, ki spreminja pozornost sprejete vtise v iskreno in nezadržno navdušenje. Z drugimi besedami: virtuos je preko čiste virtuoznosti segel k srcu in ogrel s svojo umetnostjo. Pokazal je, da pozna skrivnost glasbene lepote.

Prvi je bil na vrsti sloveči italijanski klasik Vivaldi s svojim koncertom v D duru. Tri stavke obsegajoča skladba ima vse že znane in priljubljene značilnosti Vivaldievih violinjskih skladb: razodevajočih vrhunske vzpone italijanske instrumentalne glasbe 17. in 18. stoletja, v navidezno močnem kontrastu s spevno in radostno skladbo italijanskega mojstra je bila temna in resnobna kompozicija onega J. S. Bacha, ki je tolikanj čislal Vivaldievo muziko, da jo je sam prejel za original. Namesto napovedane Ciacone je Ciompi igral Preludij in fugo v G-molu, Središnja točka virtuoznega ljubljanskega sprejema je bila Beethovnova znamenita Kreutzerjeva sonata, ki je navdahnila Tolstoj roman z znano tezo o zvezi med glasbo in spolno ljubeznijo. Ciompi jo je igral z občudovanja vredno silo in ji dal interpretacijsko in tehnično prelestno poudarko. Izval je ob koncu viharo odobravanje.

Vse, kar je ugledni umetnik podal v tretjem delu svojega koncerta, je bilo po Beethovu ljubezniv nasmeh, za katerega pa smo mu bili tembolj hvaležni, če nas je seznanil s takim drobnim violinjskim biserom, kakor je bila Principova skladba »V gozdovih Renona«. Poln čiste lepote in nostalgijnega hrepenenja poslavljajočega se muzika je bil Chopinov poslednji Notturmo. Rumunski plesni folklor očituje L. Scarlatta »Bagatella«. Ob koncu smo slišali namesto napovedanih Paganinijevih »Utrpov« Vieuxtempsovo »Poljsko balado«. Koncert se je končal, toda občinstvo je vztrajno zahtevalo dodatkov in umetnik je res navrgel še dve kratki skladbi.

Violinista Ciompija je enakovredno in z diskretnim razumevanjem spremljal pri klavirju Franco Verganti.

ZAPISKI

Popravlil! V včerajšnjem članku »Zapiski« je tiskarski skrat zmalil avtorjev podpis, ki se glasi pravilno: Grus (ne Brus). V odstavku »Veliki kritik« čitaj: Croce se zaradi svojega objema ne more podrediti (ne podreti) objektu...

Josip Gostič gostuje na Dunaju. Član zagrebske opere Josip Gostič je bil povabljen k sodelovanju v Verdijevem tednu na Dunaju. Teden traja od 4. do 11. t. m. Gostič nastopa na Dunaju z znano hrvaško pevko Anko Jeladičevico, ki je angažirana na Dunaju, v operah »Don Carlos« in »Trubadur«. — Znanli hrvaški skladatelj in operni dirigent Boris Papandopulo je odpotoval v Berlin, kjer bo ob priliki druge obletnice ustanovitve hrvaške države dne 10. t. m. dirigiral na koncertu berlinskega mestnega orkestra.

Smrt kiparja Gornika na Dunaju. V starosti 67 let je danes umrl na Dunaju akademski kipar Friderik Gornik. Bil je slovenskega rodu iz Prevalja. Glinasti je študiral v Celovcu, nato pa umetnostno šolo na Dunaju. Napravil je številne umetnine, med njimi Košatov spomenik na celovškem pokopališču, vojni spomenik v Gornjem Millstattu ter razne nagrobnike na Dunaju, Celovcu in v drugih mestih. V vojnih in mestnih muzeju na Dunaju so razne njegove bronzaste plastike. Gornik je na Dunaju posebno zaslovel z živalskimi kipi, ki jih je večji del izdelal po naročilu uprave živalskega vrta v Schoenbrunnu. Bil je ustanovni član umetniškega združenja za Koroško.

Nova slovenska skladba. Minko Brč je izdelal v samostalnih fantastičnih valček za piano in dve violini »Scheherazada«. Skladba je izvedljiva tudi s klavirjem, brez dveh violin.

Italijansko zanimanje za Goetheja očito naraslo, sodimo po vedno novih prevodih njegovega dela in studijah, ki izhajajo o prvaku nemške literature v italijanskem jeziku. Založba Sansoni je sklenila, da bo izdala v novih prevodih zaupomenih Goethejeva dela in dala temu izobor enotno kritično opremo. V ta namen je zaupala redakcijo znani germanistički Levi-nji Mazzucchetti. Izmed prevodov, ki izidejo v tej izdaji Goetheja, so nekateri do Goethe novi, drugi pa so že izšli. Sansoni je Goethe bo obsegal štiri debele knjige, vsaka po približno 1200 strani, kar kaže, da bo izbor dokaj izčrpen, zlasti kar se tiče Goethejevih izrazito poetičnih stvaritev. V prvi knjigi izidejo dela: »Goetz di Berlichingene«, »Clavigo«, »Stella«, »Brat in sestra«, »Egmont«, »Dramatski fragmenti«, »Werther« in »Pesnitev in resnice«. Med prevajalci je znanj kritik Silvio Benco, ki prispeva prepešitev »Egmonta«.

Smrt danske »Eleonore Duse«. V starosti 70 let je umrla danska igralka Petry Nansen, ki so jo imenovali »danska Eleonora Duse«. V teku svoje dolgoletne umetniške kariere je igrala z velikim uspehom klasične vloge odličnih dramatikov raznih literatur.

A. P. Čehova »Časnjav vrte« je vprizorila v marcu stalna igralska družina Teatre Quirina v Rimu pod vodstvom Sergija Tofana in v novem prevodu Carla Grabhera. Delo je zrežiral Guido Salvini. »Ti Dramma« poroča, da je vprizoritev pristojevala kar izjemno številno in pozorno občinstvo, ter ji sledilo z čitnim doživetjem, kakor razumevanje za mojstrovino Čehovljeve tankočutne dramske poezije. Medtem ko so v novejšem času nekateri režiserji v pisateljevi domovini skušali izpriditi pomen

Kronika

IZ LJUBLJANE

*** Odlikovanja pri Kr. letalstvu.** Iz Rima poročajo, da je bilo v dvajsetih letih italijanskega letalstva podeljenih hrabrim italijanskim letalcem 270 zlatih kolajm, 5001 sebrne kolajne ter številne bronaste svetilne in vojni križi.

*** Proslava 9. maja.** Dne 9. maja bodo v Italiji proslavili dan Italijanov v svetu. Prvotno je bilo določeno, da se proslava na dan 16. maja, zdaj pa je dosežen sporazum, ki pravi, da bo proslava 9. maja, ko bodo Italijani slavili dan Imperija. Letos se bo vršila proslava tega dneva v znamenju gesla »Italija in Afrika«. Za organizacijo proslave bo poskrbelo društvo Dante Alighieri.

*** Smrt viteza železnega križa.** Major Joachim Spiegel, poveljnik nekega pomorskega grenadirskega bataljona, ki je bil letos v januarju odlikovan z viteškim križcem železnega križa, je te dni podlegel za hudimi ranami.

*** Smrt kiparja Lombardi.** V Miazini je umrl znani kipar Franco Lombardi, ki so ga poznali zlasti dobro v Milanu.

*** Smrt g. fice Tripovčev.** V Triesteu je nenadoma umrla grofica Gilda Tripovč-Pozzo, mati grofov Maria in Oliviera Tripovčevih ter baronice Marije Banfieldove. Pokojnica je izhajala iz znane patricijske rodnice Tripovčev v Ragusi. Tripovčevci so igrali v pomorskem prometu Trieste pomembno vlogo.

*** Promet z avtoforgoni.** Najnovejši desmetni avtoforgoni vozijo s seboj v mehan posameznih pokrajlin. Le v izrednih primerih bodo izdana dovoljenja za prevoz v druge province. Dovoljenja bo izdal generalni inšpektor za motorizacijo.

*** Z 38 leti mati šestnajtga otroka.** V bolnišnici sv. Mavricija v Imperiji je leta 1905, rojena Alma Caviglija, stanujoča v Riva Faraldi, rodila svojega šestnajstega otroka. Vsi otroci so moškega spola. Mož Alme Caviglija šteje 45 let.

*** Smrti padec pogumne artistke.** V cirku Henry v Pardubicah je vzbujala posebno pozornost 28letna artistka Ivana Danielova, ki je telovadila na nihajočem trapezu. Visek je hotela doseči s tem, da bi se zgolj z nožnim palcem obdržala na trapezu. Občinstvo je bilo obveščeno, da bo artistka prvič tvegala ta poizkus, zato naj bodo gledalci mirni. Poizkus se je sicer posrečil, toda ko se je hotela artistka vnovič vilo vti na trapezu, ji je ta ušel in je artistka padla 12 metrov globoko v manežo. Z zlomljenimi hrbtenico in razbito glavo je strota obležala na mestu mrtva.

*** Dramatična rešitev dveh planincev.** Iz Milana se je odpravila na Monte Rosso skupina petih alpincev, med katerimi so bili trije iz Valle d'Aosta, dva pa iz Milana. Medtem ko so planinci iz Valle d'Aosta srečno prispeli na cilj, sta alpinca iz Milana padla v žleb ter so ju morali rešiti iz nevarnega položaja. Da niso bili v bližini planinci iz Valle d'Aosta, bi bila milanska alpinca obležala mrtva.

*** Prevarana kmetica.** 23letna Maria Zorka je prišla te dni iz Grobnice v Fiume, kjer je hotela nakupiti večjo množico blaga za obliko. Nekaj znanja jo je napotila k Jolandi Rossi, o kateri ji je povedala, da ji bo prinesla blago brez oblačilne nakaznice. Rossi jeva je to tudi obljubila, zahtevala pa je, da ji Zorka plača naprej 15.000 lir. Naivna Zorka je denar izročila, toda Rossi je ni bilo pol ure pozneje na dogovorjeni sestanek in ko je Zorka sprevidela, da je postala žrtev goljufije, je morala oditi na kvesturo, kjer je naznanila svari. Rossi jeva je bila aretirana.

Ob 5. obletnici smrti
gospe Franje Tavčarjeve

V dneva svit in zlato zoro
vrt o rožah vesne sanja,
mislil iz srca globine
k Tobu roma, naša Franja.

Bel oblaček že visoko
jadra čez neba poljane,
zarja tih mu s rožano tarvo
v vseh otenkih pajčolane

Ptički strune so navili
tam ob dvorcu in kapeli,
milotožno žalostinko
Tebi so v spomin zapeli.

Emil Leon Te je klical,
šla za njim si v večne talje,
ko odevajo se breze
v nežnega zelenja halje.

H grobnici, kapeli tih,
čez vrtove in dobrave,
bel oblaček Vama nese
toplo misel in pozdrave.

Mara Tavčarjeva

tega dela in mu dati s pretiranim karikiranjem posameznih značajev značaj komedije, je rimska predstava uspešno poudarjala njegov lizem in tisto globoko melanholijo, ki izhaja iz preloma med starim in novim svetom. Izraženega simbolno v usodi Časnjavega vrta.

Stanislavskoga gledališke spomine, eno najpomembnejših del te vrste v vsej gledališki literaturi, napoveduje v italijanski izdaji rimski založnik Tumminelli, ki bo objavil tudi novo izdajo Tommasa Salvina »I ricordi di teatro«.

Maria Apollonia Zgodovina italijanskega »Storia del teatro italiano« je pravkar dosegla tretjo knjigo. Mario Apollonio je eden najboljših italijanskih strokovnjakov za gledališko zgodovino. Njegov je izdal pri Guandu v Modeni kritično monografijo o Shakespearu.

Smrt Kostisa Palamas. Po vestih iz Aten je umrl v grški prestolnici največji novogrški pesnik Kostis Palamas, eden redkih iz te dežele, katerih ime je znano po vsej kulturni Evropi. Palamas je postal že v začetku stoletja osrednja osebnost grškega slovstva in je ohranil z nesporno prevratnostjo v povojnih letih, ko se je novogrški književnost močno razvijala in razbohotila. Palamas je bil na črskem to, kar je bil sredi prejšnjega stoletja v Franciji Viktor Hugo. V Palamasovi poeziji so do bile prefinjen grški izraz večne ideje na-

u— Novi grobovi. Za vedno je zapustil svojce višji davčni upravitelj v pokouju g. Jakob Milavec. Za njim žalujejo soproga, dve hčerki, trije sinovi in številno drugo sorodstvo. Pogreb dragega pokojnika bo v sredo ob 13. iz kapele sv. Andreja na Zalah k Sv. Križu. — Po kratki bolezni je preminil javni notar iz Ormoža g. Lejze Ponebšek, star komaj 40 let. Zapuščila soprogo, hčerko in drugo sorodstvo. Truplo pokojnika bo prepeljano iz Novega mesta na Zale v kapelico sv. Petra, od koder bo pogreb v sredo ob pol 16. na pokopališče k Sv. Križu. — V visoki starosti 79 let je v Dobropolju umrla ga. Rozalija Kleindienstova. Za njo žalujejo sin, hčerka in ostalo sorodstvo. K večnemu počitku so jo položili 1. t. m. na pokopališče na Brezjah. — Pokojnik naj bo ohranjen blag spomin, njihovim svojcem pa izrekamo naše iskreno sožalje!

u— Letošnji najtoplejši dan je bil v ponedeljek. Čeprav je jutraj padlo živo srebro pod ničlo, se je pod vplivom sonca in juga ozačje toliko segrelo, da smo zabeležili popolne najvišjo temperaturo 19,30 C. Čez noč, ki je bila delno oblačna, se je ohladilo na 2,4 C, v zraku pa je spet prevladal sever. Barometer, ki je včeraj padel za 5 mm, se polagoma dviga. V torek čez dan na prostem ni bilo tako prijetno, ker je pihal močan veter. V zavetnih legah pa je sone spet popolnoma prišlo do svoje veljave.

u— »Svetnik« je najboljšo delo italijanskega pisatelja Ant. Fogazzara, ki ga radi imenujejo »italijanski Tolstoj«. Bavi se v vprašanji vere in cerkve, ki jih pokaže v podobi tajinstvenega reformatorja Giovannija Salve. — Salva je globoko krščanski duh, ki pa prihaja navzkriž s Cerkvijo. Dejanje vsebuje silno sugestivno moč in veže pozornega čitatelja do zadnjega. Roman je preveden v vse svetovne jezike in ga štejejo med reprezentativna dela novejših italijanskih književnosti. V slovenskem prevodu je izšel »Svetnik« v založbi Ti-kovne zadruge v Ljubljani, Šelenburgova ulica 3.

u— Zaradi nove policijske ure bo začetek opernih in dramskih predstav od danes dalje uro kasneje, tako prično vse dramske predstave ob 18.30, vse operne pa ob 18. uri, v kolikor ni izredni začetek posebej objavljen. Tudi dnevna operna blagajna, ki ima predprodajo za operne in dramske predstave, posluje od danes dalje od 17. do 19. ure.

u— Štaterska koka je najprirednejša uridvalka mrčesa. V »Kmetovalcu« čitamo o rjavi štaterski, ki je že dolgo na glasu kot najodličnejša kmetijska koka. V članku je med drugim navedeno: Lansko leto se je na štaterskem pojavil kloradski hrošč ali krompirjevec. Kako obvarovati naša krompirjeva polja pred uničenjem? Na francoskem je ta škodljivec pred nekaj leti uničil skraj vse krompirjeve nasade. Da bi zavezali Nemci pot temu hrošču na svoje ozemlje, so oblasti sklenile poslati na francosko mejo — štaterske koke, ki naj bi nemškega kmetovalca obvarovale pred ogromno škodo, ki mu preti od kloradskega hrošča. In zakaj ravno štaterske koke? Ker je dokazano, da je štaterska najpridnejša brskavica in uničevalka mrčesa. Ima živo oko, je hitra, živahna in vztrajna koka.

u— Pomarančni olupki na hodnikih in cestah niso samo znamenje nerednosti nekaterih ljudi, ki jim ni za snago in red na cestah, temveč so tudi prav nevarni, da koo ne pade in se ne poškoduje. Zato so naši listi že večkrat grajali grdo razvado odmetavanja pomaranč in drugih olupkov, papirja in vrečic za sladoled ter drugih odpadkov kar na ceste. Ceste in ulice v okolici živilskega trga in ob prodajalnah s sadjem so res kar nastlane z olupki, čeprav je mestna občina obvela kakih 200 košev za smeti na vseh primernih prostorih. Spet opozarjamo občinstvo in še posebno mladino, naj pomarančne olupke in druge odpadke meče samo v te koše, da se izogne kazni in pokaže več smisla za red.

u— Obrtniki, ki so zaprosili za dodelitev bencina in petroleja, naj takoj dvignejo nakaznice pri Pokrajinskem svetu korporacij v Beethovnovi ulici št. 10, ker bodo sicer nakaznice zapadle.

u— Društvo »Dom slepih« v Ljubljani so podarili gospodje zdravnikov II. kirurškega oddelka splošne bolnice v Ljubljani namesto venca na krsto pokojni gospe Guzelj, lir 200. Za plemeniti dar najiskrenejša zahvala.

u— Zavetišču za onemogle (Japljeva 2) darujejo 100 lir namesto cvetja na krsto g. Srečka Niča, davčnega nadupravitelja v pokouju, Skabernetovi.

u— Nesreče. V ljubljansko bolnišnico so od sobote do ponedeljka sprejeli spet nekaj ponesrečencev, po večini z dežele. Iz Crnomlja je prišla po zdravniško pomoč 30-letna kočarjeva žena Albina Strukljeva, ki jo je krava sunila v oko. 50-letni

cionalnega in socialnega značaja; ta pesnik je ustvaril svojemu narodu nekaj del, v katerih so poprijele najzanimivejšo slovensko obliko posebnosti: novogrškega naroda, zmes njegove tradicije in sodobnega življenja. Palamasovo poezijo odkljuje bogastvo čustvovanja in fantastičnih idej, raznoličnost ritma, lepota rim in pomenljivost simbolov. Z njo je ustanovil tako zvano atensko šolo, ki se je očitno razločevala od jonske šole, kakor je obvladovala novoogrško slovstvo v 19. stoletju. Sprito dejstva, da Grki še vedno nimajo enotnega književnega jezika, je nemalo pomembno, da si je atenska šola pridobila priznanje v vsej Grčiji in je tako zrnjalja tla za pripravljajoče se književno združenje. Palamasovo poslanstvo so nadaljevali in se nadaljujejo njegovi številni učenci, posebej g. Kiparis, Malaksis in Sikilianos. Palamasove pesmi so izšle nedavno, kakor je bilo v tej »ubriki« že zabeleženo, v francoskem izboru pri nekem švicarskem založniku, ki je namenil izkupicek za podporo dece v pesnikovi domovini. Kostis Palamas je umrl v starosti 84 let.

Balzace kot dramska oseba. Comédie Française je nedavno uprizorila igrvo v »Vidocq« chez Balzace, delo Emila Fabrea. V tej igri nastopa pisatelj »človeške komedije«, na neljubni stvari-telj tolikih izmišljenih oseb, v zgodbi nekoliko detektivskega značaja.

Nel Ventennale della Fondazione dell'Aeronautica il Duce intrattiene a colloquio il Comandante di un gruppo di Aeroplantanti in partenza per la zona di operazioni — Ob dvajsetletnici ustanovitve Aeronavtilike se Duce razgovarja s poveljnikom skupine torpednih letal pred njihovim odletom v operacijsko področje

čevljar Ignac Pakj iz Višnje gore je padel in si zlomil levo nogo. Po nesreči je brat in s srogom sunil v obraz ter poškodoval 20-letnega Nikolaja Korošca, sina hšarja z Bizovika. Desno nogo si je poškodoval pri padcu 50-letni posestnik Franc Krenos iz Zaloga. S steklom si je porazila desnico 37-letna poštna uradnica Amalija Volkova iz Ljubljane.

Iz Novega mesta

n— Misijon. V spomin na 450letnico kapitlja bo za letošnje veliko noč misijon, ki se bo pričel v soboto, 10. aprila, in končal 19. aprila.

n— Ogenj v mestu. V dimniku na hiši ge. Stefanovičeve na Ljubljanski cesti so se v torek zvečer vnele saje in le hitri intervenciji poklicnih gasilcev gre zahvala, da se ogenj ni razširil.

Spodnja štajerska

Minister Speer na štajerskem. Nemški državni minister za oboroževanje Speer je v spremstvu pokrajinskega vodje iz Grada obiskal več podjetij za oboroževalno industrijo na štajerskem. Ogledal si je tudi kolektivno razstavo štajerskih umetnikov v Joaneju v Gradcu, kjer je nakupil nekatere umetnine.

Vsako mora na pmoč v primeru letalskega napada. V tem smislu pišejo štajerski dnevniki: Noben opazovalci niso več potrebni. Že svoj čas so bili v krajih, ogroženih od letalskih napadov, pritegnjeni vsi pripadniki naroda k samoohranbi. Zdaj je ta pritegnitev razširjena na vso državo. Samo telesne pomanjkljivosti in nujne službene dolžnosti jih lahko tega oprostijo. Žrtvovanje mora biti takojšnje, vseeno kje. Vsak policijski uradnik, vsak poverjenik letalske zaštite in vsak njihov namesnik ima pravico, da dodeli vsakogar, ki ga najde v bližini poškodbe, k reševanju.

V obeh vojaških bolnišnicah v Radgoni se vrstijo obiski iz raznih krajev. V marcu so ranjence najprej obdovarale članice ženske skupine z Vinjega vrha, ki so tudi prepevale in predvajale ljudske plesne. Potem je radgonsko žensko društvo pridružilo v obeh bolnišnicah veselo popoldne s petjem in veselimi enodejankami. Poleg drugih so ob bolnišnicah obiskale tudi članice ljutomerskega krožnega ženskega združenja, ki so izročile številna darila. Na-

GLEDALIŠČE

DRAMA

Sreda, 7. aprila, ob 18.30: V Ljubljano jo dajmo. Red A.
Četrtek, 8. aprila, ob 18.30: Veliki mož. Red Cetrtek.
Petek, 9. aprila: Zaprti. (Generalna.)
Sobota, 10. aprila, ob 18.30: V času obiskavanja. Premiera. Red Premierski.

»V Ljubljano jo dajmo!« Veselogra avtorja Josipa Ogrinca, v predelavi in režiji Milana Skrbinskega. Igrajo: Srebrin — Cesar, Rotija — P. Juvanova, Marica — Ančka Levarjeva. Cena — Starčeva, dr. Snoj — Drenovec, Pavle — Peček, Neža — Rakarjeva, notar — Košuta. Scenograf: inž. Franz Ernest.

Dr. Ljuba Frenner: »Veliki mož.« Komedija v treh dejanjih. Godi se v Ljubljani v književniških krogih. Igra je satira, v kateri nastopajo: Cesar, Starčeva, Rasbergerjeva, Brezigar, Nakrst, Vl. Skrbinšek, Peček, Košuta, Kovič P., Lipah, Kovič J., Raztresen, Bratina, Blaž, Drenovec, Santicova, Gorinšek. Režija: Milan Skrbinšek.

V soboto, 10. t. m. bo v Drami prva uprizoritev E. Gregorinove pasijonske drame »V času obiskavanja«, ki predstavlja poslednje dni iz Jezusovega življenja in njegove smrti. Posamezne prizore na odru, ki podajajo dogodke iz tistih dni, veče bralec s čitanjem evangelija. Sodeluje celotni dramski ansambel, pomnožen s številnimi statisti. Delo režira avtor E. Gregorin.

OPERA

Sreda 7. aprila, ob 18. uri: Janko in Metka. Red Sreda.
Četrtek 8. aprila, ob 18. uri: Madame Butterfly. Premiera. Red Premierski.
Petek, 9. aprila: Zaprti.

Humperdinckova muzikalna pravilica »Janko in Metka«. Zasedba: Oče Peter — Janko, Jera, njegova žena — St. Poličeva, Janko in Metka, njuna otroka — Golobova in Mlečnikova, čaravnica Hrustaj-baba — Karlovčeva, Troši-možek — Barbičeva, Rosi-možek — Urbančičeva. Dirigent: Niko Stritof. Režiser: C. Debevec. Koreograf: P. Golovin. Kostumi: Jela Vilfanova.

»Madame Butterfly« v deloma novi zasedbi pride zopet na spored Opere. Prva letošnja uprizoritev bo v četrtek, 8. t. m. za red Premierski. Novi sta zasedbi partij Pinkertona in konzula Sharplessa. Pinkertona bosta pela Sladoljev in Lipušček, Sharplessa pa g. Popov. Butterfly bo Heybalova, Suzuki Golobova, Kate — Spanova, princ Yamadori — Dolničar, bonca — Lupaš, komisar Grerorin M. Pri premieri poje Pinkertona Lipušček.

posled je bilo 140 ranjencev v gostih neke okoliške ženske organizacije.

Obrtniki ptujskega okrožja so zborovali 1. aprila v Ptuj. Okrožni vodja Bauer je imel pozdravni nagovor. Izročili je nekatere novim mojstrim listine ter jim čestital. Razpravljali so še o zadevah obrtniške organizacije.

V krop je padel 3 letni hčarjevi sinček Stefan Grija iz ptujske okolice. Otrok se je strahvito opek. Pri delu na polju si je 52 letni posestnik Janez Pučnik iz Spužnje Polskave zlomil več prstov. V celjski okolici je padla Roza Klemenčičeva po stopnicah in se hude poškodovala na glavi. Franc Požun z Ljubnega je prišel z roko v cirkularko, ki mu je odrezala več prstov na desni. Alojz Pfander, zaposlen na Borlatovi žagi v St. Jurju ob južni železnici, je padel pod hlode, ki so mu zlomili nogo. 3letna Zofka Hrustnikova iz Trnovlje je padla v konec krova in se nevarno opekla. Ključavnar Jacep Cepuh iz Celja je pri montažnem delu d. bil hude poškodbe na glavi.

Z Gorenjskega

Gorenjski vodja dr. Rainer je 3. in 4. aprila obiskal Ziljsko dolino in ostalo smohorsko okrožje, kjer je bilo več zborovanj. Sprejemal je želje in pritožbe. V daljšem govoru je naglasil, da se je osebno prepričal, da je Adolf Hitler prav tako svoboden in nezlovoljen kakor kdaj prej. Še nobeno sekundo ni Adolf Hitler dvomil o zmagi.

V Trzinu je bilo nedavno sklicano zborovanje stranke v dvorani na Skakel. Vodil ga je skrbnik nemške delavske fronte Geisendorfer. Razna sodobna vprašanja je razmotril okrožni propagandni vodja Oberdorfer iz Radovljice.

Na Gorniku se je pred dnevi vršilo večerno šolanje. Okrožni prosvetar je govoril o totalni vojni. Podobna šolanja se vrstijo tudi drugod na Gorenjskem.

Tovariške večere prirejajo posamezne krajevne skupine z različnim sporedom. Tako je bil nedavno tržaški večer v Marinkovi gretlini v Naklem. Zbrali so se ožji sodelavci krajevne skupine. — V domu stranke v Mengšu je bila nedeljska prireditve s pestrnim sporedom in s tombolo za zimsko pomoč.

Iz Hrvatske

Zadušnica za polkovnikom Francetičem. V petek je bila v zagrebski stolnici maša zadušnica za pokojnim polkovnikom Jurijem vitezom Francetičem, ki se je med drugimi udeležil tudi Poglavnika. Pred cerkvijo je bila postrojena častna četa z godbo hrvaških letalcev. Po maši je Poglavnik pel šel po zagrebskih ulicah. — Tudi v Sarajevu in drugih večjih krajih so bile za polkovnikom Francetičem maše zadušnice, ki so se jih povsod udeležili predstavniki vojaških in civilnih oblascev ter številno občinstvo.

Zagrebska univerza ima 6.668 slušateljev. Hrvatsko vseučilišče z 8 fakultetami (bogoslovna, farmaceutska, medicinska, filozofska, kmetijsko-gozdarska, pravna, tehnična, veterinarska) je imelo lani vsega skupaj 6668 slušateljev, in sicer 5199 moških in 1469 žensk. Po narodnosti je bilo 5940 Hrvatov, 339 Bolgarov, 149 Nemcev in 231 ostalih narodnosti. Na vseučilišču poučuje 123 rednih in izrednih profesorjev, 119 kontraktualnih in honorarnih profesorjev, 34 docentov, 4 učitelje večin in 146 asistentov in supletov. Upravnega osebja je na vseučilišču 326.

Tisec žolj v Zagrebu. Po statističnih podatkih je v Zagrebu 1000 ulic in trgov. Površina mesta znaša 64,37 km², nadmorska višina Grlica je 162,5 m, spodnjega mesta pa 120,4 metra. Na kvadratni kilometer odpade 198 hiš. Glavne tranzitne ceste v Zagrebu so: Maksimirska, ki je dolga 3,4 km, Illica meri 3,3 km, Savska cesta 2,8 km, Vlaška ulica pa 1,5 km.

Zahvala za dobavljena živila. Hrvatski listi objavljajo naslednji komunikat: Kakor smo že nedavno javili, so komunistične tople umile na več krajih skladišča z živilili in povzročile začasnno prekinitve prometnih sredstev med žitrodolnimi kraji države in obalnimi področji. Zavezniška italijanska vojska je dobavila meščanstvu in vojaškim oblastvom v teku lanskega leta nekoliko sto vagonov živilskih potrebščin, predvsem žita, riža, testenin in soli. Zavezniška italijanska vojska je ugodila želji hrvatske vladne in prijateljske blagohotno naklonjenosti ter tudi sedaj sporazumno s hrvatskimi oblastmi skuša dobaviti čim več vagonov žita iz svojih zaloz za prebivalstvo primorskih krajev in otokov.

Nov kino v Banja Luki. Bodoča hrvatska prestolnica se stalno pripravlja na svojo nalogo. Razen nešteti novih državnih palač je zdaj dobila tudi modern kino. V dvorani bo prostora za 600 oseb. Zvočna aparatura je najnovejše vrste.

SPORT

Sijajni uspehi Hermežanov
Odlični table-teniški turnir

Ljubljana, 6. aprila.

Hermežani so večeraj skoraj svečano zaključili zimsko igralno sezono v table-tenisu z zelo uspešnim turnirjem, morda najboljšim, kar smo jih videli v letošnji sezoni. Tekmovanje je bilo na visoki ravni, pa tudi v propagandnem pogledu. Levji delež zmage je pobral Hermežan Dušan Bogataj, ki si je priboril kar štiri nabe, kar se doslej še ni primerilo na nobenem turnirju. Sicer pa so se dobro odrezali tudi ostali Hermežani, ki so prejeli najmanj polovico nagrad izmed ogromnega števila 26.

Podrobni izidi turnirja so bili v glavnem naslednji:

Moštva (18 moštvo). Zmagovalno moštvo: Hermes (Bogataj-Požnel), ki je premagalo v finalni igri Korotana I (Bradeško, Potočnik, Gabrovšek). Tretje moštvo Mladika I (Strojnik Roman, Krečič); 4. moštvo Mladika IV (Meden, Mlakar).

Gospodje posamezno (18 tekmovalcev). Prvak Bogataj Dušan, 3 zmage (6 : 1); 2. Požnel Niko, 1 zmaga (3 : 4); 3. Strojnik Roman, 1 zmaga (3 : 5); 4. Bradeško Stane, 1 zmaga (2 : 4).

Bogataj je premagal Požnela 2 : 0, Bradeška 2 : 0, Strojnika R. 2 : 1. Požnel je premagal Bradeška 2 : 1, izgubil pa proti Strojniku R. 1 : 2. Strojnik R. je premagal Požnela 2 : 1, izgubil pa proti Bradešku 0 : 2. Finalne igre so bile zelo napete, saj do zainjeza ni bilo jasno, kakšno bo končno stanje finalistov. Šele ko je Požnel premagal Bradeška, je bila slika popolna. Požnel, ki je računal le na četrti mesto po dveh izgubljenih igrah, se je zaradi dobre igre in zmage 2 : 0 nad Bradeškom plasiral na drugo mesto, ki ga

je tudi zaslužil. Pokazal je namreč izredno igro ter bil odličen v napadu. Njegovi ostri drivesi so mu omogočili neposredno točkovanje in ga sploh ni bilo mogoče zadržati. Seveda moramo pohvaliti tudi izredno razpoloženega Bogataja, ki je tokrat zaigral kakor brčkone še nikoli v življenju. Uspeval mu je vse; odločen napad in uspešna obramba. Siguren je bil Strojnik Roman, ki je posebno mirno in obrambno izvrstno zaigral proti Požnelu. Bradeška ni bil v najboljši formi.

Gospodje v dvojce (32 parov). Zmagovalca: Bogataj-Požnel z zmago v finalu nad Bradeškom-Gabrovškom 2 : 1; tretji par: Medved-Šubert (Hermes); četrti Recek-Tršinar (Mladika).

Gospodje in dame v dvojce: Zmagovalca: Sterletova-Bogataj; druga: Beden-Požnel z zmago 2 : 1. Vsi štirje člani Hermes.

Dame posamezno: Prvakinja: Pogarč Cirila (neorganizirana) z zmago nad Fugina Sašo 2 : 1; tretja Bedenkova in Sterletova četrta (vse Hermes).

Kategorija B gospodje (60 tekem). Prvak Krečič (Mladika), drugi Meden (Mladika); tretji Gregl (Hermes), četrti Savjovic (neorganizirani).

Juniorji A (38 tekem). Prvak Strojnik Stefan; drugi Potočnik (oba Korotan).

Juniorji B (31 tekem). V finale sta se plasirala Bajt in Novak, oba Korotan.

Novi predsednik zagrebške Concordije. Državni športni vodja na Hrvatskem Miško Zebić je imenoval za predsednika zagrebškega športnega kluba Concordije generala Vladimira Krena, poveljnika hrvatskega letalstva.

Milan v številkah. Milanska mestna občina je izšla študija, ki vsebuje zanimive podatke o mestu. Milan leži 114 do 134 m nad morjem. Površina mesta obsega 181.762 m², ceste v Milanu imajo 813 km ložine; 136 kilometrov cest je zasajenih z drevjem. Tramvajskih prog je 176 km. V času, ko je bila izgotovljena statistika, ki navaja te podatke je imel Milan 1.224.748 prebivalcev, med katerimi je bilo več žensk kakor moških.

V Nemčiji ne bodo več izdelovali sabelj. Na podlagi odredbe ministra za orožje in municijo Speera bodo v Nemčiji prenehali z izdelovanjem sabelj, ki so jih proizvajali v približno 200 oblikah. Na ta način bo nemška oboroževalna industrija prihranila precej jekla, nikla in kositra, povrhu tega pa še 1.200.000 ur delovnega časa.

Naprave za delavce v vodi. Iz Stockholma poročajo, da je švedsko mornariško ministrstvo prejelo patent posebnega aparata, ki služi v pomoč delavcem, ki morajo pri delu stati v vodi. Naprave se lahko poslužujejo tudi brodelcem, katerim pomaga aparat vzdržati se 17 ur nad vodo. Naprava ima posebno pomagalo, ki omogoča glavi, da ostane nad vodo tudi tedaj, ko si utopljenec ne more več pomagati.

Nove filipinske znamke. Iz Manille poročajo, da pridejo 1. aprila v promet nove filipinske znamke s sliko Monte Majona in Fudžijame.

Radio Ljubljana

SREDA, 7. APRILA 1943/XXI.
7.30: Lahka glasba. 8.00: Napoved časa — Poročila v italijanski. 12.20: Plošče. 12.30: Poročila v slovenski. 12.45: Komorna glasba. 13.00: Napoved časa — Poročila v italijanski. 13.10: Poročilo Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenski. 13.12: Orkester vodi dirigent Gallino. 13.45: Operna glasba. 14.00: Poročila v italijanski. 14.10: Orkester Cetrja Emona. 15.00: Poročila v slovenski. 17.00: Napoved časa — Poročila v italijanski. 17.15: Koncert kitarista Itanka Preka. 17.35: Godalni orkester vodi dirigent Angelo. 19.00: »Govorimo italijansko« — poučuje prof. dr. Stanko Leben. 19.30: Poročila v slovenski. 19.45: Pesmi in napevi. 20.00: Napoved časa — Poročila v italijanski. 19.45: Pesmi in napevi. 20.00: Napoved časa — Poročila v italijanski. 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenski. 20.40: Radio za družino. 21.25: Devet Beethovnovih simfonij: Simfonija št. 5 op. 67 — vodi dirigent Herbert von Karajan. 22.00: Operetna glasba na ploščah. 22.10: Orkester pesmi vodi dirigent Angelini. 22.45: Poročila v italijanski.

Vremenske zanimivosti pred stoletjem

Mile in hude zime, slabe letine in uime — 1. 1834 so vso zimo pasli živino

V starih časih je človek čutil še bolj odvisnost od vremena kakor danes. Posamezne dežele niso bile tako povezane med seboj, ker ni bilo prometnih občil našega časa, zato so se morale preživljati predvsem same. Če je bila letina slaba, je bila to mnogo večja nesreča kakor danes, ker živeža niso mogli uvoziti — vsaj ne dovolj in ne ob pravem času — iz drugih dežel. Vreme je bilo torej posebno mogočen činitelj zlasti v življenju kmeta. Seveda se je kazal vpliv vremena tudi v življenju meščanov. Po slabih letinah se je podražilo žito, ki je veljalo za glavni živež ter je imelo še večjo vrednost v času, ko se ni bilo krompirja.

Zanemarjena polja

Še v prejšnjem stoletju pa napoleonskih vojnah so bila marsikje zanemarjena polja. Med vojnami so ljudje slabo obdelovali zemljo, zlasti v krajih, ki so bili v vonom področju. Precej kmetij je pa bilo tudi zapuščenih, bodisi, da so se družine preselile ali žumile. Med vojnami niso tako redno obdelovali njiv in ne dovolj dobro gnojili. Živine je bilo mnogo pobite, zato je tudi primanjlovala gnojna po voini. Zato je razumljivo, zakaj je l. 1817. nastopila tako huda lakota, da so se ohranila ustna izročila o nji do danes. Med napoleonskimi vojnami so bile tudi porabljene zaloge živeža. Pomanjkanje je bilo tem bolj občutno, ko so se vrstile potem slabe letine.

Vreme v desetletjih po napoleonskih vojnah

Iz zgodovinskih hpodatkov je razvidno, da so se po napoleonskih vojnah vrstile pogosto slabe letine. Vreme je bilo neugodno, skoraj leto za leto preveč deževno in hladno. Ljudje so upali od leta do leta, da bo boljša letina prihodnje leto, a zemlja je slabo rodila še dolgo. Okrog l. 1820 se je vreme popravilo in bilo je nekaj letin dobrih. V naslednjem desetletju do l. 1830 so bile popravljene posledice prejšnjih hudih časov, vendar so bili ljudje v posameznih letih hudo prizadeti. L. 1823 so bile v mnogih krajih velike povodnji, ki so napravile nepopravljivo škodo. L. 1826 je pa bila letna slabša zaradi suše, pa se je z to zelo podražilo. — Zanimivo je, da je bila l. 1829 približno prav tako huda zima kakor l. 1929, čeprav se vreme ne ravna po stoletnem koledarju, da bi se čez sto let začelo zopet ponavljati. L. 1829 se je zima začela zelo zgodaj; jesen je bila zelo deževna in kmalu je zapadel sneg. Mraz je začel silovito pritisniti januarja l. 1830. Zima je bila suha, pot ki so začeli usihati, voda je pa globoko zamrzovala, tako da so se miri ustavili, pa je začelo primanjkovati moka. Pošla je tudi krma za živino. Da je bila tedaj res tako huda zima kakor sto let pozneje, sprevidimo iz tega, da je zamrznila Ljubljana med Vrhniko in Ljubljano. Ljubljana zamrzne le ob najhujšem mrazu, kar se ne zgodi niti v vsakem desetletju. Ljubljana je namreč precej topla, ker priteče iz toplega podzemlja. Danes ni nobenih hudih posledic, če zamrzne Ljubljana, pred dobrimi sto leti je pa bila ta reka pomembna vodna cesta. Ljubljana je dobivala vso kurivo pr. Ljubljani. Ljubljani so bili zelo prizadeti, ker jim je začelo primanjkovati kuriva, a dovolj je bil oviran, ker so morali sekati led na Ljubljani, da je bila plova območena. Zaradi hude zime l. 1830 so tudi v mnogih krajih malo pridelali, ker je trpela ozimna, slab je pa bil tudi pridelek sena.

Po hudi zimi suha leta

Ali smemo sklepati, da po hudi zimi sledi suha leta, ker sta bili leti 1832 in 1833 zelo suhi? Ta sklep bi bil najbrž prenapet in brez vsake znanstvene osnove. Omenjamo le za primerjavo, kakšno je bilo vreme pred dobrimi sto leti v primeri z vremenom v teh desetletjih. Tako je bilo vreme po hudi zimi l. 1830, in sicer l. 1831 zelo deževno, a tem bolj suho v letih 1832 in 1833. Zaradi suše je bila slaba letina v obeh letih, a zita so kljub temu pridelali še precej. Lepo vreme je bilo tudi jeseni kakor n. pr. lani. Pozimi ni bilo niti tliko snega in dežja kakor v pretekli zimi. Do svečnice je trajalo suho vreme, pa tako toplo, da so marsikje vso zimo pasli živino. V splošnem je bila tedaj zima mnogo milejša kakor letošnja. Orali so že ja nuarja in v nekaterih krajih je začelo cveteti drevje. — Zanimivo je, da je tudi tedaj nastopilo vetrovno vreme, kakor letos pri nas. Zavislala je izredno huda suša. Suha so ostali tudi p. mladi. Suša je trajala še vse poletje in jara zita sploh niso obrodila, le ozimlja je dala nekaj pridelka. Pridelali so pa dobro vino. Suša je trajala še jeseni, ko so bili travniki kakor požgan. Bilo je občutno pomanjkanje krme in seno se je neverjetno podražilo. Začelo se je sušiti drevje in tudi trte. Suša je bila še

tem bolj občutna, ker ni bilo tudi rose. Jeseni so usahili mnogi studenci. Nenavadno je upadla voda tudi večjih rek. Tako je bila Sava preplitva za plovbo, kar je bilo usodno za naše pokrajine, ki so uvažale žito po Savi s Hrvaškega.

Suša, ki je trajala nad tri leta

Suša, ki se je prav za prav začela že l. 1832 in ki je bila čedalje hujša, je trajala nad tri leta. S tem ne nameravamo reči, da bo tudi sedanja suša trajala tako dolgo, temveč le omenjamo, kako dolgo se lahko vrste nenavadno suha leta. Po tisti strašni suši pred dobrimi sto leti je nekoliko bolj deževalo, še februarja 1835. Pred tistim časom je nekoliko bolj deževalo — a ne dovolj, da bi bilo konec suše — pred letom in štirim meseci. Tudi februarja l. 1835 ni mogel odpraviti posledic hude suše. Zemlja je bila tako presušena, da je kmalu zopet nastopila izredno huda suša že maja. Vendar je bilo suše tisto leto konec.

Huda zima tudi leta 1840

Med hude zime v tem stoletju prištevamo zimo v letih 1941/42, zato se zdi tem bolj zanimivo, da je bila tudi zima l. 1840 zelo huda. Prejšnje leto, 1839, je bila zopet suša in letina je bila slaba. Jesen je bila

nenavadno lepa in topla. Toplo vreme je trajalo do božiča, a tem bolj je mraz pritisnil potem. Letina je pa bila l. 1840 dobra, približno kakor lani po hudi zimi. Leto pozneje je bilo zopet precej suho, čeprav tudi to ne dokazuje, da so leta po hudih zimah suha. Zaradi suše je bila letina zopet slaba. Tudi kakor navadno v suhih letih so bili tudi tedaj zelo zadovoljni z vinskimi prideleki. — M'la in suha zima je bila tudi v letih 1845/46. Bila je zelo podobna pretekli; bilo je malo snega in mraz je trajal dolgo. Ozimlja se je po kratki zimi naglo porasla in drevje je zgodaj odgnalo. Zdelo se je, da bo letina dobra, a marsikje so bili razočarani.

Izredno huda draginja leta 1817

L. 1817 je bilo najbrž najhujše za ljudstvo v prejšnjem stoletju. Nastopila je silna lakota in pomanjkanje je bilo splošno. Zaradi neprestano slabih letin se je zveč zelo podražilo. To sprevidimo najbolje iz primerjave cen v l. 1846 in l. 1817. Leta 1846 se je žito zelo podražilo, vendar je bil tedaj mernik pšenice še vedno le po 2 gld. 20 kr. l. 1816 je pa veljal mernik pšenice 3 gld. 50 kr., a pred žetvijo l. 1817 že 12 gld. 20 kr. V nekaterih krajih je bila pšenica še neprimerno dražja. Cene so dosegle za tiste čase, ko je imel denar veliko vrednost, bajno višino.

Paberkiz avtomobilizma

V Beogradu preučujejo ta čas srbski inžit za morebitno uporabo pri izdelavi domaćih pogonskih sredstev za motorje. Razen tega so oblasti uvedle tudi posebne tečaje, da bi se v njih tehnično osebe priučilo ravnanja s takimi vozili.

V Angliji so pred vojno izdelovali skoraj 3000 raznih vrst jekla, toda od tedaj se je tudi v tej proizvodnji marsikaj spremenilo. Po zadnjih podatkih se zdaj jeklo pridobiva samo še v 50 raznih vrstah.

Za ameriško blindirano motorno vozilo srednje velikosti je potrebnih najmanj 500 kg bakra, medtem ko ga za bombnik porabijo do 1506 kg, za lovsko letalo pa okrog 450 kg. Te številke zgovorno pričajo, zakaj so Američani tako zaskrbljeni zaradi pomanjkanja te dragocene kovine, ki ga čutijo še bolj zaradi tega, ker pri svojih izdelkih niso računali na uporabo avtarktičnih proizvodov.

Japonci so izdelali daljnosežne načrte za razvoj industrije v Vzhodni Aziji, pri čemer so predvsem računali z naravnimi bogastvi posameznih pokrajin. Tako naj bi severna Kitajska in Mandžukuo imela najbolj razvito težko železno industrijo, severna Kitajska in Mandžurija premožno industrijo in južna Kitajska tovarne za aluminij, medtem ko bi Japonska sama obdržala predvsem tekstilno industrijo in izdelovanje vseh preciznih strojev.

Japonci so v zasadenih pokrajinah skoraj v celoti popravili rudnike za pridobivanje cina, ki so jih pred odhodom poskovali Angleži, prav tako pa tudi na novo uredili plantaže za pridobivanje gumi.

Zanimivosti

Danski kronski zaklad na varnem. Iz Kodanja poročajo, da so pred kratkim odpelali iz muzeja v Rosenborgu danski kronski zaklad ter ga shranili na nekem varnem mestu. Prvič je bil danski kronski zaklad shranjen v kripti neke cerkve septembra meseca 1807, ko je angleška mornarica bombardirala Kodanj.

Skandal v Versailles. V Versaillesu pri Parizu so odkrili grdo afero. Osebe, ki jim je bila poverjena krajevna pomoč, so poverili denar ki bi ga bile morale porabiti za zimsko pomoč prebivalstvu v obliki živil in drugih podpor. Policija je aretirala 14 oseb.

A. ALEXANDER:

9

POZABLJENI
NAPEV

ROMAN

Razen glavnega urednika in sodelavcev »New York Daily Journala« ni bilo do devetih zjutraj v New Yorku žive duše, ki bi se bila ukvarjala z odkritji, obljubljenimi v jutrnji izdaji. Točno do devetih pa so jeli raznašalci kakor obsedeni kričati po ulicah; in občinstvo, privlačeno po mnogo obetajočih geslih, je jelo kupovati.

Ob polidesetih je dobil policijski ravnatelj izvod lista; prinesel mu ga je vneti Patrolman, ki se je gnil za povišanjem in je zdaj vzravnal kakor kol in težko sopeč upiral oči v starejšinovo okroglo, plešasto glavo, ki je postajala čedalje bolj rdeča in bleščača.

»Zapleniti!« je mahoma kričnil ravnatelj in udaril s pestjo po mizi.

»Sem že vprašal,« je odgovoril policist. »Toda v uredništvu ni bilo niti enega izvoda več. Vsa naklada je v rokah raznašalcev, ki se dero po cestah.«

»Zapleniti vse, kar je še dosegljivo. Neutegoma zapleniti!« je ukazal visoki uradnik poveljniku mobilnega oddelka. »Niti enega izvoda ne smete pustiti v prometu!«

V naslednjem trenutku se je zganil ves mogočni policijski aparat.

Še malo, in po newyorških ulicah se je zapodilo veliko število redarjev, ki so pričeli neumiljen lov na prodajalce listov. Občinstvo, radovedno zaradi neobičajnega nastopa policijskih sil, se je jelo zanimati za list, med tem ko so raznašalci begali okrog, da bi ušli redarjem, ter ponujali številko mimogredočim, ki so se kar trgali zanj. Cena listu je kmalu poskočila; od desetih so ga plačevali že po pol dolarja, čeprav je stal drugače samo pet centov. O polni enajstih ga ni bilo več dobiti za manj kot za dolar.

Uspeh zaplembe je bil porazen za policijo: do enajstih so nabrali redarji komaj pičlih štiri tisoč izvodov. Raznašalci so bili menda zgovorjeni med seboj: nobeden ni imel pri sebi več kot dvajset izvodov, in kadar so bili ti razprodani ali zaplenjeni, jo je živžigaje odkuril, čez nekaj minut pa se je pojavil z novo dvajsetorico izvodov. Bilo je, kakor da obstoji nekje neizčrpna zaloga tega preklicanega lista.

Tedaj so ukazali, naj se prodajalci pripro; a to je bilo bob v steno, kajti bratje, sestre in prijatelji aretirancev se niso dali ostrašiti, ampak so veselo nadaljevali dobičkonosno prodajo.

O polidvanajstih je policijski ravnatelj z mrkim obrazom odredil, naj se pokupijo vsi izvodni listi, ki jih je še mogoče dobiti v roke.

»Gospod ravnatelj,« se je oglasil neki uradnik, »ti nepridipravi terjajo zdaj po dva dolarja za izvod.

In dnevna naklada je dve sto tisoč izvodov. Tako vsaj stoji na glavi lista.«

»Pokupite!« je s hripavim glasom vztrajal ravnatelj.

In redarji so kupovali in kupovali, tako da se je do polni ene nabralo vsega pet in dvajset tisoč izvodov.

»Vse pokupite!« je bled od togote priganjal glavni newyorške policije, ko je videl, da se ljudje vračajo s praznimi rokami.

Ob eni ni bilo v prometu nobenega izvoda več. Vendar si je bilo težko zamisliti, da bi bili v razmeroma kratkem času treh in pol ure prodali kar 170.000 izvodov, in to vprico policistov, ki so lovili raznašalce.

Razlaga je bila samo ena: razen policije je bil moral kupovati list še nekdo drug, in ravnatelj je dobro vedel, da more biti ta neznanec nihče drug kakor njegov sovražnik št. 1, najnevarnejši bandit severnoameriške federacije, ki mu je bil to pot, čeprav gotovo iz nasprotnih razlogov, postal najboljši zaveznik.

Ob dveh je bilo na sedežu policijskega vodstva spet tiho in mirno: besni lov na raznašalce in njihov nevspešni list je bil končan, da se drugi dan zvoja prične. V uradnih prostorih so hodili vsi po prstih, kadar je koga privedla pot mimo ravnateljeve pisarne.

Z glavo med dlanimi in s pogledom srepo uprtim v preklicani list je visoki uradnik negibno sedel

za pisalno mizo. Že desetič je čital nesrečni članek, dasi ga je znal malone na pamet.

Podpisan je bil »E. C. Poor«. To ime je bilo za policijske ravnatelje isto, kar je za bika rdeča krpa: pripravljalo ga je v skrajno razjarjenost. Kronist Poor je bil edini sodelavec dvomilijevga lističa, ki je zaslužil, da si je z njim resno ukvarjal; prej je bil dolgo sodeloval pri razširjenih in uglednejših listih, tako da je občinstvo dobro poznalo njegovo ime. Tak članek z njegovim podpisom je moral seveda zbuditi največjo pozornost.

Članek je imel naslov: »Zločini, zaviti v skrivnost«. V prvem delu je kronist samo kratko poročal o domnevnem umoru vlakovnega preglednika in o poskušanem umoru mladenke, ki so jo bili našli v predoru na tračnicah in ki je še vedno nezavestna ležala v stamfordski bolnišnici. Drugi del pa je obsegal važna razglabljanja, ki so po pravici dvigala silen prah.

Poor je pisal:

»Spet nov zločin, ki ga obdaja skrivnost! Eden izmed mnogih: morda jih je že tisoč, morda deset tisoč... Kapljica v morju. A kdo se meni zanjo? Policija je mirna in prehaja na dnevni red. Zločini? Odkar svet stoji, so se zmerom dogajali, in mnogo, premnogo je bilo takih, ki je ostal njih storilec neznan... Zato priznavamo tudi mi, da zaradi enega neznanega zločina več ali manj še ni vredno zapravljati mnogo besed.

Vendar se to pot usojamo zadati odgovornemu ravnatelju naše policije vprašanje: